3 ИЮН 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ҚЎМИТАСИ, ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИНИНГ БОШ НАШРИ

● № 97 (10.093). • 1991 йил 23 май • пайшанба • Баҳоси 8 тийин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг Фармони

ИСТЕЪМОЛ БЮДЖЕТИНИНГ ЭНГ КАМ МИҚДОРИ ТЎҒРИСИДА

Бозор иқтисодиётига ўтиш чоғида аҳолини ва айниқса кам таъминланган фуқароларни ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишни кучайтириш мақсадида, СССР халқ депутатлари тўртинчи съезди қарорларидан келиб чиқиб ва СССР Вазирлар Маҳкамаси билан СССР Касаба уюшмалари умумий конфедерацияси Кенгаши ўртасида тузилган битимни ҳисобга олиб, **қарор қиламан:**

1. Инсоннинг асосий физиологик ва ижтимоий-маданий эҳтиёжларини қондириш учун истеъмол моллари ва хизматлар туркумини сотиб олишга харажатларни белгилайдиган истеъмол бюджетининг энг кам миқдоридан фойдаланиш ижтимоий сиёсатни ўтказиш амалиётига жорий этилсин.

Умуман мамлакатда, республикаларда, регионларда истеъмол бюджетининг энг кам миқдори ягона методология асосида ишлаб чиқилсин ҳамда аҳоли турмуш даражаси ўзгаришини тахмин қилиш, иш ҳақи, пенсиялар, нафақалар, стипендиялар ва бошқа ижтимоий тўловларнинг энг кам миқдорини белгилаш, шунингдек шифохоналарда, интернатларда, мактабларда, мактабгача тарбия болалар муассасалари ва ижтимоий соҳанинг бошқа муассасаларида овқатланишга давлат харажатларини белгилаш чоғида улар ижтимоий меъёрлар сифатида қўлланилсин.

СССР Вазирлар Маҳкамаси умумиттифоқ истеъмол бюджетининг энг кам миқдорини, республикаларнинг ҳукуматлари — республика истеъмол бюджетининг энг кам миқдорини тасдиқлайди.

2. Белгилаб қўйилсинки, истеъмол бюджетлари энг кам миқдорига кирадиган моллар ва хизматлар туркуми аҳолининг турли ижтимоий-нуфус гуруҳлари учун илмий асосланган меъёрлар, истеъмолнинг миллий ва бошқа ўзига хос хусусиятлари, иқтисодиётнинг амалдаги имкониятлари асосида аниқланади.

Истеъмол бюджети энг кам миқдори қийматини баҳолаш учун савдонинг барча турларини ҳисобга олган ҳолда тегишли молларни харид қилиш ва хизматлардан фойдаланишнинг ўртача нархларидан фойдаланилсин.

3. Истеъмол бюджети энг кам миқдорининг натура-буюм тузилишини белгилаш чоғида истеъмол моллари ва хизмат турларига ҳар бир одам ёки оила харажатларининг қуйидаги асосий турларига биноан моллар ва хизматларнинг мутаносиб туркумларини киритиш тавсия этилсин:

овқатланиш, шу жумладан нон ва нон маҳсулотлари, гўшт ва гўшт маҳсулотлари, сут ва сут маҳсулотлари, сариёғ, тухум, балиқ ва балиқ маҳсулотлари, картошка, сабзавотлар ва полиз маҳсулотлари, мевалар ва резавор мевалар, ўсимлик ёғи ва маргарин, қанд-шакар ва қандолат маҳсулотлари, бошқа маҳсулотлар;

кийим, ич кийим, пойабзал;

дори-дармонлар, санитария, гигиена буюмлари;

мебель, маданий-маиший ва хўжалик буюмлари;

уй-жой ва коммунал хизматлар;

маданий-маърифий тадбирлар ва дам олиш;

маиший хизматлар, транспорт, алоқа;

болаларнинг мактабгача муассасаларда бўлиши.

Истеъмол бюджетларининг энг кам миқдорини ишлаб чиқиш билан шуғулланувчи давлат идоралари касаба уюшмаларининг, истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятларининг ва бошқа жамоат ташкилотларининг муқобил ҳисобларини эътиборга олсин.

4. СССР Вазирлар Маҳкамаси ва республикаларнинг ҳукуматлари:

истеъмол бюджети энг кам миқдорининг қийматини истеъмол нархлари индекси ўсишини ҳисобга олиб йилига камида бир марта, истеъмол маҳсулотлари ва хизматлар турлари таркибини беш йилда камида бир марта қайта кўриб чиқсин;

истеъмол бюджети энг кам миқдори тузилиши ва қиймати тўғрисидаги маълумотларни расмий нашрларда мунтазам эълон қилиб борсин;

ижтимоий дастурлар жамғармасини барпо этиш ва ундан истеъмол бюджетлари энг кам миқдори жорий этилишини ҳисобга олиб фойдаланиш тартиби тўғрисидаги таклифларни уч ой муддат ичида кўриб чиқсин;

1991 йил 1 июлгача ушбу фармоннинг бажарилишини таъминлайдиган қарорлар қабул қилсин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль. 1991 йил 21 май.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Аҳолига ёрдам кўрсатиш ва табиий офат оқибатларини тугатиш тадбирлари тўғрисида

Табиий офатдан жабрланган аҳолига, ижарачиларга ва шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига моддий ёрдам кўрсатиш мақсадида:

1. Ўзбекистон ССР Молия вазирлиги ва Ўзбекистон ССР Давлат суғурта бошқаруви етказилган зарар миқдорини қонунда белгиланган тартибда аниқласин ва уни жабрланган аҳолига тўласин, бу ишга жойлардаги молия, суғурта ҳамда бошқа тегишли идораларни жалб этсин. Компенсациялар тўлаш бир ойлик муддат ичида тугатилсин.

2. Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, халқ депутатлари вилоят, район ва шаҳар Советларининг ижроия комитетлари, қишлоқ, посёлка ва овул Советлари барча мавжуд манбалар ва имкониятлар ҳисобидан жабрланган аҳолига аниқ-равшан моддий ёрдам кўрсатишда бевосита қатнашсинлар.

3. Аҳолига, ижарачиларга ва шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига катта зарар етганини эътиборга олиб, Ўзбекистон ССР Давлат суғурта бошқармаси белгилаганидан ташқари, республика ва маҳаллий бюджетлардан ҳар бир оилага 300 сўм миқдорида аниқ бир мақсадга қаратилган пул нафақаси ажратилсин.

4. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси (ўртоқ И. Ҳ. Жўрабеков) табиий офат яксон қилган ва ювиб кетган экинларни тиклаш мақсадида зарур миқдорда ўғит, уруғлик, кўчатлар ва бошқа материалларни аҳолига ҳамда шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига сотиш учун излаб топсин.

5. Ўзбекбирлашув, Ўзбекистон ССР Савдо вазирлиги, Ўзбекистон ССР Давлат кооператив таъминот комитети ва Ўзбекистон ССР Қурилиш саноати материаллари вазирлиги, Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши ва вилоят ижроия комитетлари аҳолига ҳамда шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг эгаларига табиий офат натижасида вайрон бўлган уйлар ва бошқа иншоотларни тиклаш учун зарур бинокорлик материалларини биринчи навбатда ажратиш ва сотишни таъминласинлар. Бир ҳафталик муддатда ана шу мақсадларга бозор жамғармаларини кўпайтириш тўғрисидаги таклифлар киритилсин, бунга давлат жамғармаларини қайта тақсимлаш ҳам киради.

Республика қурилиш ташкилотлари уй-жой фонди ва бошқа иншоотларни тиклашда зудлик билан ёрдам берсинлар. Ўзбекистон ССР Иқтисод комитети ва Ўзбекистон ССР Молия вазирлиги ушбу қурилиш ташкилотларининг шу йилги режа-молия кўрсаткичларига тегишли тузатишлар киритсинлар.

6. Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги юқумли касалликларнинг олдини олиш юзасидан зарур тиббий ёрдам кўрсатиш ва профилактика ишларини ташкил этиш учун ҳаракатчан гуруҳлар тузиб, уларни республиканинг тегишли минтақаларига юборсин.

7. Қорақалпоғистон АССР Вазирлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, район ижроия комитетлари, қишлоқ, поселка ва овул Советлари меҳнатга лаёқатли барча аҳолини табиий офат оқибатларини тугатиш юзасидан бир ҳафталик умумхалқ ҳашарини ўтказиш учун жалб этишга доир кенг тушунтириш ишларини олиб борсинлар.

8. Ҳукумат комиссияси (ўртоқ И. Ҳ. Жўрабеков) Ўзбекистон ССР вазирликлари ва идораларининг, жойлардаги совет ҳамда хўжалик идораларининг табиий офат оқибатларини тугатиш, ажратилаётган барча моддий ва бошқа ресурсларни ўз вақтида тақсимлаш ва уни жабрланганларга етказиб беришга доир амалий ишларини мувофиқлаштирсин.

9. Ўзбекистон раҳбарияти ва ҳукумати республикамизнинг бутун аҳолисига ва биринчи навбатда жабрланганларга мурожаат этиб, республикада табиий офат зарар етказган кишиларнинг аҳволини енгиллаштириш учун ўз вақтида барча зарур чоралар кўрилишига, ҳеч ким ёлғиз қолмаслигига, ҳар бир кишига эътибор берилиши ва аниқ ёрдам кўрсатилишига сизларни тўла-тўкис ишонтиради.

Ўзбекистоннинг меҳнаткаш халқига хос бўлган юксак интизомни, одамлар жипслиги ва ўзаро ёрдамни, ҳар бир кишига раҳм-шафқат ва меҳр-мурувватни кучайтириш бугунги кунда ҳар қачонгидан кўра кўпроқ талаб этилади.

Ўзбекистон ССР Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри
1991 йил, 21 май.

СССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

ТИЖОРАТ СОЛИҒИНИ БЕКОР ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

ССР Иттифоқи ва Иттифоқдош республикалар олий давлат идоралари раҳбарларининг «Мамлакатдаги вазиятни барқарорлаштириш ва танглики тугатиш юзасидан шошилинч тадбирлар тўғрисида»ги қўшма баёнотига мувофиқ аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялашни кучайтириш мақсадида ҳамда СССР ва республикалар ҳукуматларининг келишувига асосан СССР Вазирлар Маҳкамаси шу йил 19 май қарори билан рўйхатга мувофиқ ижтимоий муҳим кундалик зарур молларни сотишдан ва аҳолига кўрсатиладиган хизматлардан тижорат солиғи олишни бекор қилди.

Республикаларнинг ҳукуматлари маҳаллий ўзига хос хусусиятлардан ва иқтисодий шароитлардан келиб чиқиб, мазкур қарорнинг иловасида кўзда тутилган моллар ва хизматлар рўйхатини тўлдирадилар.

ТИЖОРАТ СОЛИҒИ СОЛИНМАЙДИГАН КУНДАЛИК ЗАРУР МОЛЛАР ВА АҲОЛИГА КЎРСАТИЛАДИГАН ХИЗМАТЛАР РЎЙХАТИ

ОЗИҚ-ОВҚАТ МОЛЛАРИ

Гўшт ва гўшт маҳсулотлари*

Сут, сариёғ, пишлоқлар, музқаймоқ, сузма ва бошқа сут маҳсулотлари

Тухум, тухум кукуни, меланж

Маргарин маҳсулотлари, ошпазликда ишлатиладиган ёғлар

Эритилган ёғ ва овқатга ишлатиладиган бошқа ёғлар, майонез

Нон ва нон-булка маҳсулотлари

Ёрма ва ёрма маҳсулотлар

Ун, крахмал

Макарон маҳсулотлари

Чой, қаҳва, какао ва улардан тайёрланган ичимликлар

Туз

Картошка ва картошкадан тайёрланган маҳсулотлар

Сабзавотлар, полиз маҳсулотлари, мевалар, узум, резавор мева ва улардан тайёрланган маҳсулотлар (вино маҳсулотлари бундан мустасно)

Балиқ ва балиқ маҳсулотлари*

Ошпазлик маҳсулотлари, жумладан ярим фабрикатлар*

Спиртсиз ичимликлар, минерал сувлар, пиво

Болаларни овқатлантириш учун мўлжалланган маҳсулотлар, шу жумладан чет элда ишлаб чиқарилганлари

Хусусий тарзда тайёрланган умумий овқатланиш маҳсулотлари, шу жумладан чакана савдо тармоғи орқали сотиладиган ана шундай маҳсулотлар*

Қандолат маҳсулотлари (шоколадли қандолат маҳсулотлари ва қоғоз қутида сотиладиган маҳсулотлар, чет элда тайёрланган қандолат маҳсулотлари бундан мустасно)

ВАТАНИМИЗДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН ЕНГИЛ САНОАТ МОЛЛАРИ

Болалар учун моллар

Жомакорлар

Полимер (резина) пойабзал

Кигиз пойабзаллар

Трикотаж ва тикилган ич кийимлар, шу жумладан чойшаб, кўрпа ва ёстиқ жилдлари, дастурхонлар

Пайпоқлар

Қўлқоплар ва трикотаж бошмалдоқли қўлқоплар

МАДАНИЙ-МАИШИЙ ВА ХЎЖАЛИК МОЛЛАРИ

Мактаб дафтарлари, кундалик дафтарлар, расм чизиш ва чизмачилик альбомлари, нота дафтарлари, дарс жадваллари ва бошқа шунга ўхшаш буюмлар, болалар учун канцелярия моллари, мактаб дарсликлари, пионерлар анжомлари

Ўсмирлар ва болалар велосипедлари, спортроллерлар, самокатлар, педалли автомобиллар ва тракторлар, манежлар, болалар аравачалари ва ҳоказо

Болалар учун мебель, чена, болалар чанғилари

Ўйинчоқлар, арча безаклари

Фильмоскоплар, диафильмлар ва болалар учун мўлжалланган бошқа фотокино моллари

Болалар мавзусидаги грампластинкалар

Болалар ва мактаб ўқувчилари учун мўлжалланган спорт ҳамда саёҳат анжомлари

Гугурт

Сунъий кир ювиш воситалари

Сумкалар, полиэтилен халталар

Ток манбалари ва ёритиш лампалари

Санитария-гигиена қоғози, қоғоз салфеткалар

Атир совун ва кир совун

Тиш ювиш пастаси ва кукуни, вазилин

Болалар учун мўлжалланган парфюмерия-косметика моллари

Табобатда фойдаланиладиган дори-дармонлар ва буюмлар

Аҳолига сотиладиган керосин, печка ёқилғиси ва ўтин, кўмир, газ, электр энергияси

Аҳолига кўрсатиладиган хизматлар: уй-жой-коммунал ва эксплуатация (шу жумладан уй ҳақи) хизматлари, почта, телеграф, телефон, алоқа хизматлари

Болаларни мактабгача тарбия муассасаларида боқиш билан боғлиқ хизматлар

***) СССР Вазирлар Кенгашининг 1990 йил 12 ноябрдаги 1134 сонли ҳамда СССР Вазирлар Маҳкамасининг 1991 йил 19 мартдаги 105-сонли қарорлари иловларида кўзда тутилган шартнома (эркин) нархларда аҳолига сотиладиган моллардан ташқари.**

СССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

СССР Вазирлар Маҳкамаси сўнгги кунларда ўқувчи ёшлар ижтимоий кафолатларини янада кенгайтиришга доир бир қанча масалаларни кўриб чиқди ва «Ўқувчи ёшларнинг айрим тоифаларини стипендия билан таъминлаш тўғрисида» ва «Чакана нархлар ислоҳоти муносабати билан ўқувчи ёшлар моддий таъминотининг қўшимча чоралари ҳақида» қарорлар қабул қилди.

СССР Халқ таълими давлат комитетининг олий ўқув юртларида стипендиялар миқдорини ошириш ва ўзлаштирувчи талабаларга ойига 150 сўм, фақат яхши ёки фақат яхши ва аъло баҳога ўқийдиган талабаларга ойига 170 сўм, фақат аъло баҳоларга ўқийдиган талабаларга ойига 190 сўм миқдорида стипендия белгилаш тўғрисидаги таклифи қабул қилинди.

Мамлакатимизда таълим олаётган чет эл фуқароларининг амалдаги стипендиялари миқдори ўқув юртининг турига қараб ойига 60—40 сўм оширилди.

Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда таълим олаётган олий ўқув юртларининг талабалари ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқувчилари бўлган Совет Иттифоқи Қаҳрамонларига ва Социалистик Меҳнат Қаҳрамонларига ойига 210 сўм миқдорида стипендия белгиланди.

Машҳур кишилар номидаги оширилган стипендияларнинг қуйидаги миқдорлари белгиланди: олий ўқув юртлари талабалари учун В. И. Ленин номли ва Карл Маркс номли стипендиялар — ойига 210 сўм, олий ўқув юртларининг ва илмий-тадқиқот муассасаларининг аспирантлари учун — ойига 260 сўм;

СССР ҳукуматининг қарори билан олий ўқув юртларининг талабалари учун белгиланган фан, техника ва маданиятнинг атоқли арбоблари номидаги стипендиялар — ойига 200 сўм,

Ўрта махсус ўқув юртлари ўқувчилари учун В. И. Ленин номли стипендия — ойига 180 сўм.

Чакана нархлар оширилиши муносабати билан компенсация тўловлари кундузги умумий таълим мактабларининг 18 ёшдан юқори ўқувчиларига қўлланилади. Олий ўқув юртларининг талабалари ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқувчилари тиббий сабабларга кўра академик таътилда бўлсалар, уларга академик таътил даврида ўқув юрти маблағи ҳисобидан ойига 50 сўм миқдорида нафақа белгиланди.

Ўқувчи ёшлар овқатланишини ва моддий таъминотини яхшилашга доир қўшимча чоралар кўзда тутилди, жумладан:

интернатларда ва иттифоқ ихтиёридаги бошқа ўқув юртларида овқатланиш учун харажатларнинг кунлик меъёрини уч баравар ошириш;

ўқув юртларига эга бўлган иттифоқ вазирликлари ва идораларига 1991 йилда овқатланиш қиймати ошганига бутун таълим даври давомида ҳар бир кишига бир сўмдан компенсация тўлаш учун маблағ ажратиш;

талабалар ва ўқувчи ёшларнинг транспортда юриши учун амалдаги имтиёзли тарифларни 1991 йилда сақлаб қолиш кўзда тутилди. Жумҳуриятларнинг ҳукуматларига, халқ депутатлари маҳаллий Советларига болалар ташкилий равишда дам олишга борадиган пайтда транспорт ҳақи қийматини 1991 йил 2 апрелгача амал қилган тарифлар даражасигача пасайтириш тўғрисида келишиб қарорлар қабул қилиш тавсия этилди.

Олий ўқув юртларининг ректорларига ва ўрта махсус ўқув юртларининг директорларига стипендия фондининг бир фоизгача қисмини ўқувчи ёшларга моддий мадад беришга сарфлаш учун рухсат этилди. Жумҳуриятларнинг ҳукуматларига ва халқ депутатлари маҳаллий Советларининг ижроия комитетларига жумҳурият ва маҳаллий бюджетлар ҳисобидан пул билан таъминланадиган ўқув юртлари учун худди шундай қарорлар қабул қилиш тавсия этилди.

Ишлаб чиқариш ва ўқув тажрибасини ўташ чоғида олий ўқув юртлари талабалари ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқувчиларига кунига 4 сўм миқдорида кунлик ҳақ тўланади.

Қарорда бошқа баъзи чоралар ҳам белгиланган.

ВИЛОЯТ БОШЛАНҒИЧ ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИ КОТИБЛАРИ КЕНГАШИДАН

ИҚТИСОДИЁТ, БОЗОР, МАКТАБ

Вилоят бошланғич партия ташкилотлари котибларининг ўқув муассасалари вакиллари иштирокидаги навбатдаги семинар-йиғилишни зонал тартибда ўтказишга аҳд қилинди.

Янгийўл шаҳар партия комитети биносида бўлиб ўтган биринчи зонал семинар-йиғилишда вилоят шаҳарлари мактаблари ва ҳунар-техника билим юртлари бошланғич партия ташкилотлари котиблари қатнашдилар. Унда вилоят партия комитети мафкура бўлими мудири ўринбосари Ш. И. Шоисломов, Янгийўл шаҳар партия комитети иккинчи котиби Ш. И. Қорабоев, вилоят халқ таълими бўлими мудири вазифасини бажарувчи О. А. Тожиев, вилоят молия бошқармаси бошлиғи А. А. Раҳимбоев «Иқтисодиёт. Бозор. Мактаб» мавзусида чиқишлар қилдилар.

Тошкент шаҳар Куйбишев район халқ таълими бўлими мудири М. А. Рабинович ҳозирги иқтисодий шароитларда мактаблар фаолиятига путур етказмаслик учун қандай имкониятлардан фойдаланиш, ўқувчиларга берилаётган билим савияси ва самарадорлигини ошириш, бу борада партия ташкилотлари фаолияти билан боғлиқ вазифалар ҳақида гапириб, ўз иш тажрибаси билан ўртоқлашди.

Президент аппаратининг миллатлараро муносабатлар бўлими мудирининг ўринбосари, иқтисод фанлари номзоди С. С. Сафаев «Бозор иқтисодиёти асослари: унинг моҳияти, тушунчаси, механизми. Иқтисодиётни тангликдан олиб чиқиш йўллари. Бозор иқтисодиётига ўтишнинг Ўзбекистонга хос хусусиятлари» мавзуида маъруза ўқиди.

Семинар-йиғилиш иштирокчилари учун «Бозор иқтисодиёти шароитларида халқ таълимини ривожлантириш муаммолари ва йўллари» мавзуидаги давра суҳбати ҳам уюштирилди.

Шундан сўнг тадбир қатнашчилари секцияларга бўлиниб, Янгийўл шаҳридаги 6-ва 10-мактаблар бошланғич партия ташкилотлари иш тажрибаси билан танишдилар, ўз фикрлари билан ўртоқлашиб, ҳозирги шароитда бошланғич партия ташкилотлари фаолиятини янада такомиллаштириш юзасидан таклиф-мулоҳазаларини билдирдилар. Халқ таълими бошланғич партия ташкилотлари котиблари кенгашига номзодлар кўрсатиб, уларни муҳокама қилишди.

Семинар-йиғилишни Ўзбекистон Компартияси Тошкент вилоят комитети котиби Ш. И. Жалилов бошқариб борди.

РЕСПУБЛИКА ПРЕЗИДЕНТИ ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШДИ

21 май куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов Совет Иттифоқига вакил қилиб юборилган хорижий журналистлар билан суҳбатлашди.

(ЎзТАГ).

(Матбуот конференцияси тўғрисидаги ҳисобот рўзномаларда эълон қилинади).

СССР Вазирлар Маҳкамасида

СССР ФУҚАРО АВИАЦИЯСИ ВАЗИРЛИГИ КОРХОНАЛАРИДА МЕҲНАТ ШАРОИТЛАРИНИ ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Мамлакат ҳаво транспорти барқарор ишлашини, парвозлар хавфсизлигини таъминлаш мақсадида СССР Вазирлар Маҳкамаси қарор қабул қилди. Қарорда СССР Фуқаро авиацияси вазирлиги корхоналарида унумли меҳнатни рағбатлантириш ва иш шароитларини яхшилаш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар белгиланган.

Вазирликка ўз корхоналарининг истеъмол учун сарфланадиган маблағи асосий миқдорини ўртача 40 фоиз ошириш ҳуқуқи берилди. Бунда иш ҳақини меҳнат шароитларига мос ҳолга келтириш заруратидан келиб чиқилди ва корхоналар штатларини бутлаш мақсади кўзланди.

Вазирликка тармоқ касаба уюшмалари иштирокида қўшимча маблағларни турли тоифадаги ходимлар меҳнат ҳақини оширишга сарфлаш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқиш, бунда, ҳаво ҳаракатини бошқарувчи ва учиш состави ходимлари учун иш ҳақини ошириш даражасини 50 фоиз қилиб белгилаш топширилди.

СССР Меҳнат ва ижтимоий масалалар вазирлигига ҳамда СССР Фуқаро авиацияси вазирлигига имтиёзли шартлар билан пенсияга чиқиш ҳуқуқини берадиган алоҳида зарарли ва меҳнат шароитлари алоҳида оғир бўлган ишлаб чиқаришлар, ишлар, касблар, лавозимларнинг, ғоят гавжумлиги ва мураккаблигини диспетчер эътироф этган ҳаво зоналарида, ҳаводаги ҳаракатни бошқариш марказлари ва шўъбаларида ҳаводаги ҳаракатни бошқарадиган ходимлар касбларининг 1-сонли рўйхатини тўлдириш юзасидан таклифлар тайёрлаб, СССР Вазирлар Маҳкамасига тақдим этиш топширилди.

СССР Меҳнат ва ижтимоий масалалар вазирлигига ҳаводаги ҳаракатни бошқариш билан шуғулланувчи ходимларни қўшимча отпуск олиш ва қисқартирилган иш куни режимида ишлаш ҳуқуқини берувчи рўйхатга киритиш топширилди. Бу тоифадаги ходимлар учун қўшимча отпуск муддатини 33 иш кунигача, иш вақти муддатини ҳафтасига 36 соат деб белгилаш кўзда тутилди.

Қарорга мувофиқ СССР Фуқаро авиацияси вазирлиги шу йилнинг 1 августигача 1992 йил тариф битимни тузиш чорасини кўриши, унда хусусан аҳолининг ва халқ хўжалигининг юк ташишга ва ҳаво транспортининг бошқа хизматларига бўлган эҳтиёжи қондирилиши таъминланишини, учувчилар состави меҳнати учун ҳақ тўлаш системаси такомиллаштирилишини, тариф ставкалари ва лавозим маошлари янада оширилишини, бунда уларга компенсация тарзидаги қўшимча ҳақ ва тўловлар қўшилишини кўзда тутиши лозим.

Қарорда бошқа баъзи чора-тадбирлар ҳам режалаштирилган.

Ҳиндистон Республикасининг Президенти
РАМАСВАМИ ВЕНКАТАРАМАН
жаноб олийларига

Даҳшатли жиноят содир бўлгани ҳақидаги хабарни эшитиб ларзага тушдик. Совет халқи яхши биладиган, Жавоҳарлал Неру ва Индира Ганди буюк миллий ишини давом эттирувчи ҳозирги замоннинг йирик давлат ва сиёсат арбоби сифатида юксак қадрлайдиган, Совет — Ҳиндистон дўстлигига бебаҳо ҳисса қўшган Ражив Ганди ўлдирилди. Бу даҳшатли ёвузликдан қалбларимиз қаҳр-ғазабга тўлди.

Жаноб Президент, Сизга, бутун Ҳиндистон халқига оғир жудолик муносабати билан Совет Иттифоқи ҳукумати ва халқлари номидан чуқур таъзия изҳор қиламан.

М. ГОРБАЧЕВ,
СССР Президенти.

СОНЯ ГАНДИ ХОНИМГА

Ражив Ганди ваҳшиёна ўлдирилганлиги тўғрисидаги даҳшатли хабар қалбларимизни ларзага солди. Бу — ўз мамлакати учун, дунё яхшироқ ва адолатлироқ бўлиши учун жуда кўп иш қилган буюк давлат арбобига қарши қилинган даҳшатли жиноятдир. У бизнинг жуда яқин дўстимиз эди. Биз унинг ажойиб инсоний фазилатларини юксак даражада қадрлардик.

Азиз Соня, самимий ҳамдардлигимизни, шу оғир пайтда дўстлик ва мадад туйғуларимизни қабул қилгайсиз. Унутиб бўлмас қайғуингизда биз Сиз билан бирга ҳамдардмиз.

Михаил ва Раиса ГОРБАЧЕВлар.

Тошкент ҳақиқати

23 май, 1991 йил ● № 97 (10.093).

ТАБИАТ ВА ИНСОН

ВОҲА СЎЛИМ ЭДИ, ЭНДИ-ЧИ?

БИР ВАҚТЛАР Оҳангарон воҳасининг гўзал табиати тилларда достон бўлганлиги бежиз эмас. Кексаларнинг ҳикоя қилишича, ҳатто, бундан бор-йўғи қирқ йил илгари ҳам поёнсиз тўқайларда тўнғиз галалари юрган. Дарёлар ва сувларда балиқ кўп бўлган. Арчазорлар атрофга ёқимли ва шифобахш бўй таратиб турган. Боғларда ёввойи мевалар ва доривор ўсимликлар ўсган.

Эндиликда булардан нима қолди? Очиғини айтганда деярли ҳеч нарса қолгани йўқ. Инсоннинг табиатга асосли-асоссиз таъсири шунга олиб келди. Ҳозирги вақтда бу воҳадаги саноат корхоналари, электр станциялари дудбўронларидан чиқаётган тутун узоқ-узоқларга таралмоқда. Сойлар суви камайиб кетаяпти, чунки бу оби-ҳаёт манбалари саноатнинг зарарли оқавалари билан заҳарланмоқда. Дарахтлар ва буталар қуриб қолаяпти. Кон ишлари туфайли воҳа қиёфасига путур етмоқда. Ҳатто ҳаво ҳам заҳарланмоқда. Қисқаси ҳозирги вақтга келиб бу жойнинг гўзал табиати тобора мушкул аҳволга тушиб бораяпти.

Атроф-муҳитнинг ифлосланишига олиб келаётган айрим мисолларни келтириш кишини ташвишга солади. Оҳангарон воҳаси Ўзбекистон майдонининг бор-йўғи 1,5 фоизини ташкил этади. Бу ерда атмосферага зарарли моддаларни чиқариш эса жумҳуриятдаги барча шундай моддаларнинг 27 фоизига тўғри келади. Жон бошига икки тоннадан тўғри келади. Тошкент Давлат дорилфунуни олимларининг тадқиқотларига кўра бу ерда ҳавога 55 турдаги заҳарли моддалар, кимёвий бирикмалар чиқарилмоқда. Бунинг айбдори ким? Яқинда Тошкент вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси, Ангрен, Олмалиқ, Оҳангарон шаҳар ва Оҳангарон район Кенгашлари раёсатларининг Ангренда бўлиб ўтган кенгашида ана шундай саволга жавоб берилди ва воҳадаги экологик аҳвол атрофлича муҳокама қилинди. Унда хўжалик раҳбарлари ва айрим корхоналарнинг бош мутахассислари, халқ депутатлари, Тошкент Давлат дорилфунунининг олимлари қатнашдилар.

Сўзга чиққан нотиқлар жуда ташвишли рақамларни келтиришди. Масалан, Ангрен шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг раиси, иқтисод фанлари номзоди А. Раҳматуллаев табиатга зарар келтираётган манбаларнинг бири юк автотранспорти корхоналари эканлигини таъкидлади. Ҳозирги вақтда уларда 3 мингдан ортиқ автомашина бор. Бундан ташқари фуқароларнинг 17 мингта енгил автомашинаси воҳа бўйлаб кезиб юрипти. Атмосфера ҳавоси ифлосланишининг 60,6 фоизи шуларга тўғри келади. Буни ҳисобга олиб автомобилларни газга ўтказиш ва шаҳар газ тўлдириш станциясини қуриш масалаларини зудлик билан ҳал қилиш лозим. Тошкент — Қўқон трассаси бўйлаб айланма йўл қурилиши ҳам атроф-муҳит мусаффолигига хизмат қилган бўларди.

Кўпчилик автобазалар ва саноат корхоналарида машиналардан чиқаётган газ миқдорини ўлчовчи ҳеч қандай анжомлар йўқ. Шунинг учун ҳам транспорт воситаларининг 30—35 фоизи зарарли газларни нормада белгиланганидан анча кўп чиқармоқда. Саноат корхоналари орасида табиатга энг кўп зарар келтираётганлари Ангрен ва Янги-Ангрен давлат район электр станцияларидир. Шаҳардаги керамика комбинати, «Цементник» ширкати, «Узбекрезинотехника» бирлашмаси ҳам ҳавога ва сув ҳавзаларига кўп миқдорда заҳарли моддаларни ташламоқда. Шуни айтиш кифояки, 1990 йилда атмосферага зарарли моддаларни чиқариш 236 минг тоннани ташкил этди. Тўғри, унинг умумий ҳажми йил давомида 11 минг тонна камайди. Лекин бу билан аҳвол сезиларли яхшиланаётгани йўқ.

Ангрен шаҳрида ҳар йили 250 миллион куб метр сув истеъмол қилинмоқда. Ангрен олтин қазиб чиқариш кони ва керамика комбинати раҳбарлари оқаваларни сув ҳавзаларига оқизишнинг олдини олишга қаратилган ҳеч қандай чора-тадбирлар кўрмасдан масъулиятсизлик қилмоқдалар. Олтин қазиб чиқариш кони ўз оқавалари билан Кўчбулоқ дарёсини ҳароб қилмоқда, керамика комбинати эса Дукентсойни ифлослантираяпти. Уларнинг биринчиси бир кунда 435, иккинчиси эса 263 куб метр яхши тозаланмаган оқавани сув ҳавзаларига чиқармоқда.

Шаҳарда ердан фойдаланишда ҳам табиатни муҳофаза қилиш қоидаларига риоя этилмаяпти. Шаҳар 15,1 минг гектар майдонни эгаллайди. Унинг 4 минг гектарида ердан фойдаланиш қоидалари бузилган. Бунинг айбдорлари ким? Аввало Ангрен кўмир разрези, Шарқий Қурама геология-қидирув экспедицияси, «Ғиштчи» ширкати, «Подземгаз» станцияси ва бошқа корхоналардир.

Олмалиқ шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раиси Ш. Шоносиров шаҳарда ҳам экологик аҳвол ниҳоятда мушкул эканлигини таъкидлади. Биргина кон-металлургия комбинати табиатга жуда катта зарар келтирмоқда. Ҳар йили шаҳардаги сув ҳавзаларига 300 минг куб метргача яхши тозаланмаган оқаваларни ташламоқда. Тозалаш иншоотлари эскириб қолган. Уларни қайта тиклаш керак. Ишлаб чиқариш чиқиндиси ҳисобланган фосфоганчни қайта ишлаш, комбинатнинг ўзини қайта тузатиш, ахлатни қайта ишловчи завод қурилиши каби масалалар ҳал қилиниши лозим.

Олмалиқ кон-металлургия комбинати бир йилда юзлаб миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаради. Табиатни муҳофаза қилиш тадбирларини амалга оширишга эса бор-йўғи 2,5 миллион сўм сарфланади. Шаҳарни ифлослантирувчи асосий корхона учун бу жуда кам, албатта. Унинг раҳбарлари атроф-муҳит мусаффолигини таъминлашга қаратилган тадбирларни кенгроқ кўламда ва тезкорлик билан амалга оширишлари лозим.

— Оҳангарон районининг қишлоқлари ва қўрғонлари экологик жиҳатдан аянчли аҳволдадир,— деб таъкидлади район табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раиси Ю. А. Гомонов.— Район учта саноат шаҳри Ангрен, Олмалиқ ва Оҳангарон халқаси ичида бўғилиб ётибди. Барча жамоа ва шўро хўжаликларида тупроққа аммиак селитраси ва заҳарли химикатлар белгиланганидан анча кўп солинмоқда.

Районда аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш ёмон аҳволда. Деярли ҳеч бир хўжаликда канализация коллектори йўқ. Кўчбулоқ дарёси суви эса аллақачонлар заҳарланиб бўлган. Ангрен ГРЭСининг, бошқа корхоналарнинг тутуни ва қуруми «Ангрен», «Октябрь» ва Ворошилов номидаги шўро хўжаликлари қишлоқ хўжалиги экинларини қуритмоқда. Бунинг устига хўжаликларда олдинги йиллардаги каби минерал ўғитлар ва заҳарли химикатларни тупроққа солишга зўр берилмоқда. Ваҳоланки азот ўғитларининг тупроққа сингиб кетмаслиги, узоқ йиллар давомида сақланиб қолиши аллақачонлар исбот қилинган. Бунинг ўрнига ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик усулларидан кенгроқ фойдаланиш лозим.

Тошкент давлат дорилфунуни экология бўлимининг мудири В. А. Гороховскийнинг нутқи жуда ташвишли бўлди. Жумладан, у шуни таъкидладики, Оҳангарон воҳасида солиштирма техноген босим ҳар бир квадрат километр майдонга нисбатан 70 тоннани ташкил этмоқда. Бу жуда хавфлидир. Ҳавога чиқарилаётган заҳарли моддалар йилига 400 минг тоннадан кўпроқни ташкил этмоқда.

Ҳозирги вақтда бўлим олимлари воҳадаги экологик вазият тўғрисидаги маълумотларни тўплаш билан шуғулланмоқда. Вазият жуда ташвишли. Агар регионда ҳавога чиқарилаётган зарарли чиқиндиларнинг бутун заҳарлигини 100 фоиз деб ҳисобласак, унинг 43,5 фоизи Олмалиқ кон-металлургия комбинатига тўғри келади. Бу аянчли рўйхатда иккинчи ўринни Янги Ангрен ГРЭСи, учинчи ўринни Ангрен ГРЭСи эгаллаб турибди. Бу нафақат табиатга, балки шу воҳада яшаётган ўн минглаб аҳолининг саломатлигига салбий таъсир этиши, уларнинг турли касалликларга чалинишларига сабаб бўлиши мумкин.

Нотиқ яна бир аччиқ таънани қилди. Дорилфунун айрим корхоналар билан экологик муаммолар соҳасида ўзаро ҳамкорлик қилиш юзасидан шартномалар тузди. Лекин кўпчилик хўжалик раҳбарларининг зиқналиги оқибатида олимларнинг илмий тадқиқотлари моддий томондан етарли таъминланмаяпти. Натижада катта молиявий қийинчиликларга дуч келинмоқда.

Кенгашда шундай хулосага келинди. Агар бугун атроф-муҳит мусаффолигини яхшилаш учун кенг кўламда ва қатъий кураш бошланмаса эртага у кеч бўлади. Табиат бундан буён бизнинг бефарқлигимизни кўтаролмайди. Шунинг учун ҳам кенгаш аъзолари қабул қилган қўшма қарорда воҳа табиатига етказилган зарарни камайтириш ва уни тўла бартараф этиш учун барча саноат корхоналари, қурилиш ва транспорт ташкилотларида, муассасаларда зарур тадбирлар дастури ишлаб чиқилиши ва уларни бекаму-кўст амалга оширилиши лозимлиги алоҳида таъкидланди.

Э. КЛЕЙН,
Тошкент вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси матбуот маркази аъзоси, Ангрен шаҳри.

МУАЛЛИМЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

КАМОЛОВНИНГ КАМОЛОТ ЙЎЛИ

Даҳшатли урушнинг иккинчи йили эди ўшанда. Эркак зоти борки, ёши етган бўлса фронтга жўнатилар эди. Колхозда бўладими, ишлаб чиқаришдами ё мактабдами хизмат қилиш учун фақатгина аёллар қолишганди. Ўсмирлар ҳам дала юмушларига кўмаклашишар, баъзилари оёқлари остига ғишт тахлаб ё яшчик қўйиб дастгоҳларда ишлашарди. Ана шундай машаққатли кунлардан бирида Эргашни Тошкент қишлоқ районидаги 21-тўлиқсиз ўрта (ҳозирги Акмал Икромов районидаги Аҳмад Яссавий номли 203-ўрта) мактабнинг ўша вақтдаги директори Малик ака Ҳожиев чақиртирди.

— Эргаш, ука,— деди у.— мактабни ҳам тугатдинг. кўряпсан, замон оғир. Билимингдан хабарим бор. Ўзимизда тил-адабиётдан дарс бериб турсанг, деган фикрда эдим, нима дейсан?

Очиғи, Эргаш бундай саволни кутмаган эди, бироз жимиб қолди. Кейин ийманиб «розиман-ку, аммо уддалаб кетармикинман» дея олди холос.

— Кўзим етмаса сени чақирмаган бўлардим, ёшсан, ҳали ўқиб олий маълумотли ҳам бўласан,— дея директор унга тасалли берди.

Шу бўлди-ю, Эргаш мактабда муаллимлик қила бошлади. Ана шундан буён ҳозир салкам эллик йил ўтди. Ярим аср ичида Эргаш Камолов машаққатли, аммо шарафли йўлни босиб келмоқда. У бизга хотираларидан сўзлаб берди.

...Мактабда иш бошлаганидан бир йил ўтгач Эргаш меҳнат отпускасини олди. Ўша пайтда қуйи Бўзсув канали қурилиши жадаллик билан борарди. Ўз хоҳишига биноан таътил кунлари ана шу жойга отланди. Бир ҳафта ўтгач эса уни бригадир этиб тайинлашди. Қисқа вақт ичида унинг бригадаси илғорликни қўлга киритиб, мукофотга ҳам сазовор бўлди. Шу зайлда кунлар кетидан кунлар ўтаверди. Меҳнат, шодлик, меҳрибонлик, иноқлик ва бир-бирига меҳр туйғулари билан йўғрилган пайтлар эди ўша кунлар. Улардан бирини айниқса Э. Камолов мароқ билан эслайди.

Халқ севган артистлар — Мукаррама Турғунбоева, Ҳалима Носировалар билан бирга келган республика Компартияси Марказий Қўмитаси секретари Усмон ота Юсупов кўпчилик қатори Эргашлар бригадасини ҳам рағбатлантирди. Кейин Эргашнинг муаллим бўлиб ишлаётганини эшитиб, ёш авлодни тарбиялаш йўлидаги фаолиятига муваффақиятлар тилади.

— Ҳозир ўша онлар ширин бир тушдек хотирамда мустаҳкамланиб қолган,— дейди мамнунлик билан муаллим ўтмишини эслар экан.

Э. Камолов ярим асрлик фаолиятида бир мактабда ишлаб, камтарлиги, ўз касбига бўлган муҳаббатидан ҳурмат-эътибор топди. У ўқита туриб ўзи ҳам ўқиб олган зиёкорлар тоифасига киради. Тошкентдаги Низомий номли педагогика институтининг тил ва адабиёт куллиётини сиртдан тамомлаган ёш ўқитувчи ҳамкасблари орасида ташкилотчилик қобилияти билан ҳам ажралиб турарди. У ишлаган мактаб жамоаси бу муаллимда ўқитувчиларга ҳам, ўқувчиларга ҳам бирдек меҳрибонлик, раҳбарликка муносиб фазилатлар мужассамлашганлигини тезда ҳис этди.

Бу орада Эргаш Камолов партия аъзолигига қабул қилинди. Кейин шу мактабда илмий бўлим мудири, директор сифатида ишлади. 35 йилдан кўпроқ раҳбарлик лавозимида фаолият кўрсатган Эргаш ака ҳақида унинг сафдошлари фақат илиқ сўзларни тилга олишади. Директор биринчи галда болалар тарбиясига, уларнинг чуқур билим олишига кўпроқ эътибор берди. Ўқитувчиларнинг бир ёқадан бош чиқариб, иноқ, аҳил ишлашлари учун зарур шарт-шароитлар яратди. Айни пайтда уларга нисбатан талабчанликни ҳам оширди. Э. Камолов ўз фанини жуда яхши билгани учун ишда бошқаларга ўрнак кўрсата олди ва ҳамкасбларини худди шу йўлдан боришга даъват этди.

Талабчан раҳбар иш жараёнида ўқитувчилар сафини кенгайтириб, малакали кадрлар тайёрлашга катта аҳамият берди. У ишлаётган билим даргоҳи районда ҳурмат билан тилга олинишининг боиси ҳам шундан.

Э. Камолов учун мактаб — иккинчи уйдир. Унда ўтказиладиган ҳамма тадбирларга ўзи бош-қош. Сўнгги йилларга келиб Эргаш ака хасталикка чалиниб, мактаб раҳбарлигини ўз ихтиёри билан топширди. Ҳозир пенсияга чиққан бўлишига қарамай, шу ерда тил ва адабиётдан ўқувчиларга билим бериб келмоқда. У ёш муаллимларнинг устози сифатида ҳам эътибор қозонган.

Отахон ўқитувчи Э. Камолов хизматлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган. У Ўзбекистон ССР халқ маорифи аълочиси, СССР халқ маорифи аълочиси нишонлари ва бир неча медаллар билан тақдирланди. Ана шу мукофотлар ҳамда шогирдлари меҳри унинг кўп йиллик меҳнатига берилган муносиб баҳо сифатида мураббий муаллимга куч ва мадад бағишламоқда.

Р. ОРИПОВ.

ХИЗМАТИ МАНЗУР

ИЛГАРИ иморатларни техникавий рўйхатга олиш бошқармасининг (БТИ) маъмурий биноси Олмалиқ шаҳрида жойлашган бўлиб, атрофдаги яқин ноҳиялардаги сингари Пискентда ҳам унинг кичик бир филиали мавжуд эди. Ўз-ўзидан аёнки, аҳолининг катта эҳтиёжини бу кичик ташкилот кўпдан бери қондиролмай келарди. Хизмат кўрсатиш борасида бир қатор муаммолар пайдо бўлиб қолганди. Хўжалик ҳисобида иш юритиши муносабати билан филиал етарли қулайликларга эга эмаслиги учун мўлжалдаги пулни жамғара олмас, оқибатда ходимлар манфаатдорлигининг камлигидан ҳамма вақт ҳам қўним топиб ишлайвермасдилар. Буни устига ташкилотнинг аниқ манзилгоҳи йўқ эди. Ҳали у, ҳали бу бинога кўчиб юрарди. Баъзан айрим жиддийроқ ҳужжатларни расмийлаштириш жараёнида филиал маъмуриятининг қўли калталик қилар, одамлар қимматли вақтларини бой бериб, йигирма чақиримдан зиёд йўл босиб бошқармага — Олмалиқ шаҳрига қатнашарди.

Узоқ йиллар шу бошқармада етакчи мутахассис сифатида меҳнат қилиб, тармоқда бой тажриба орттирган Мўмин ака Мирсоатов гарчи ўзи пискентлик бўлса ҳам узоқ йўл босиб келадиган ҳамшаҳарларига ҳамма вақт ҳам қўлидан келган ёрдамини беролмаслигидан ҳижолат чекиб юрарди. Бундай пайтларда у бошқарма етакчилари олдига ҳар доим Пискент филиалини алоҳида ташкилот қилиш вақти етганлиги масаласини кўндаланг қилиб қўяр, лекин аксарият ҳолларда таклифи инобатсиз қоларди.

Ноҳиядаги аҳолининг бу тармоқ хизматига бўлган кучли эҳтиёжини беш қўлдай биладиган Мўмин ака ўтган йили филиални мустақил ташкилотга айлантириш масаласини ҳар қачонгидан ҳам жиддий қилиб кўтарди. Пискентда аҳоли сонининг 75 мингдан ошганлигини, уй-жойларни техник рўйхатдан ўтказиш ҳар доим ўлда-жўлда қолиб кетаётганлигини, одамлар қийналиб қолганлигини аниқ мисоллар билан исботлаб берди. Унинг таклифи билан тузилган комиссия бир ҳафта давомида ноҳияга келиб шароит билан танишди. Мўмин ака ҳақ бўлиб чиқди. Чиндан ҳам Пискентда давлатдан ер олиш, иморат қуриш учун ҳужжатларни расмийлаштириш, жойларни сотиш ва харид қилиш борасида бир талай муаммолар тўпланиб қолган, уларни ҳал этиш учун биргина филиалнинг беш нафар ходими улгуролмаётган экан. Ҳар қандай шароитда ҳам аҳоли асссий имзо ва муҳрни ҳужжатларга қўйдириб олиш учун барибир Олмаликқа қатнашга мажбур бўлаётганлиги муаммоларнинг энг асосийси эди. Бундан ташқари ҳамма жойда бўлгани каби Пискентда ҳам аҳолига сўнгги вақтлар кўплаб томорқа ерларининг ажратилаётганлиги, тайёр уй-жойларни харид қилиб олиш имкониятларининг кенгайганлиги муаммоларни яна ҳам кескинлаштира бошлаганди.

БУЛАР ҲАҚИДА ҚАМ ЕЗИЛАДИ

Комиссия хулосасига кўра бошқарманинг Пискент филиалини мустақил ташкилотга айлантириш лозим, деган қарорга келинди.

Ташкилотнинг мустақил бўлиши қисқа вақтда аҳоли учун кенг қулайликлар яратди. Мўмин ака ишни ходимларнинг муқим ишлаши учун алоҳида бино қидириб топишдан бошлади. Халқ депутатлари ноҳия ижроия қўмитасининг қарорига биноан шаҳардаги Собир Раҳимов кўчасига жойлашган замонавий типдаги 28-уй БТИ ихтиёрига олиб берилди. Ташкилотнинг ноҳия жамғарма банкида янги ҳисоб рақами очилди. Илгари бор йўғи фақат беш нафарни ташкил этадиган техник ходимларнинг сони ҳам 20 нафарга кўпайди.

Авваллари ташкилот филиаллик чоғида ҳар йили аҳолига базўр 25—26 минг сўмлик хизмат кўрсатган бўлса, мустақил бўлгач, бу кўрсаткич ярим йил мобайнида 50 минг сўмга кўтарилди. Олдин ўзи филиал ҳисобланган бўлса эндиликда хизмат сифатини яхшилаш мақсадида қишлоқ шўролари ҳузурида ташкилот филиаллари очилмоқда. Ўтган йили Мўмин ака бошчилигидаги ходимлар тайёрлаб берган ҳужжатларга кўра 100 нафардан зиёд оилалар давлатдан ер олдилар. 98 нафар кишига уй қуриш учун, 63 нафар оилага тайёр ҳовли—жой сотиб олиш учун қарз пули берилишига кўмаклашдилар. Авваллари одамлар ўзлари яшаб турган ҳовли-жойлари, иморатлари ва томорқаларининг режаларини чиздириш, рўйхатдан ўтказиш учун мурожаат қилиб келишарди. Ўшанда ҳам дарҳол берилган буюртма бажарилмас, рўйхат тузиб навбатга тиркаб қўйишарди. Сўнг 4—6 ой деганда келиб. талабни амалга ошириб беришарди. Эндиликда бундай ҳолларга буткул чек қўйилган. Ходимларнинг ўзлари аҳолига қулай бўлиши учун уйма-уй юрмоқдалар. Буюртмалар узоғи билан бир ҳафта ичида тайёрлаб бериляпти. Бу эса иморатларни турли табиий ҳодисалардан сақлаш мақсадида ўз вақтида суғурта қилдириб қўйиш имконини ҳам яратмоқда.

— Биз аҳоли энг кўп мурожаат қиладиган ташкилот ходимлари ҳисобланамиз,— дейди Мўмин Мирсоатов. Хизматимизга бўлган эҳтиёж жуда катта. Чунки ҳамма яхши билади. Бизнинг ҳужжатларимизсиз бирор киши давлатдан ер ҳам, иморат қуриш учун қарзга пул ҳам ололмайди Шунингдек, иштирокимизсиз на ҳовли-жойни сотиш, на харид қилиб олиш мумкин. Аҳолининг мана шундай масалалар бўйича эҳтиёжларини қондирамиз.

Дарҳақиқат аҳолига рисоладагидек хизмат кўрсатаётган ташкилотнинг Олимжон Алматов, Исроил Йўлдошев ҳамда Раъно Турғунова сингари инженер-техник ходимларининг фаолиятларидан кўпчилик миннатдор.

И. ТОШЕВ,
жамоатчи мухбир.

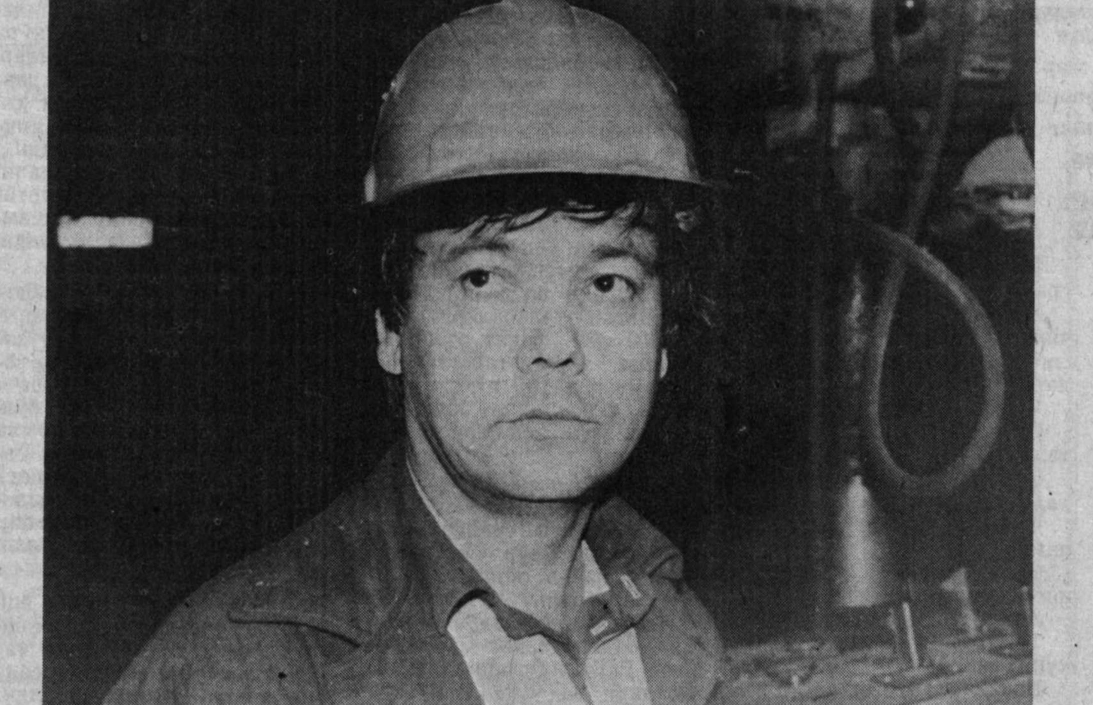

● ЖУМҲУРИЯТИМИЗ пойтахтидаги тажриба ҳажмли-блокли уйсозлик комбинатида Саидкомил Беккуловни ҳамма ҳурмат қилади. Йиғма темир-бетон конструкциялари тайёрлаш участкасида қолипловчи бўлиб ишлаётган С. Беккулов топшириқни доим тез ва сифатли бажаради. Шу кунларда ишдан ажрамаган ҳолда Тошкент политехника олий илмгоҳининг 2-курсида ҳам ўқимоқда.

Сураткаш У. УСМОНОВ.

Вилоят ички ишлар бошқармасида

Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги буйруғи билан **Комил ҒАФУРОВ** халқ депутатлари Тошкент вилоят кенгаши ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари этиб тайинланди.

К. Ғафуров 1949 йил 20 июлда Тошкент вилоятининг Калинин районида туғилган, ўзбек. 1980 йилдан бери КПСС аъзоси, олий маълумотли, 1971 йилда В. И. Ленин номли Тошкент Давлат дорилфунунининг ҳуқуқшунослик факультетини тугатган, ихтисоси— ҳуқуқшунос, милиция подполковниги.

* * *

Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги буйруғи билан **Бахтиёр ҲАКИМОВ** халқ депутатлари Тошкент вилоят кенгаши ижроия комитети ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари этиб тайинланди.

Б. Ҳакимов 1948 йилда Тошкент вилоятининг Тошкент районида туғилган, ўзбек. 1974 йилдан бери КПСС аъзоси, олий маълумотли, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат дорилфунунининг филология ва ҳуқуқшунослик факультетларини тугатган. Ихтисоси — филолог, ҳуқуқшунос.

● *Маданий муассасаларда*

ИЗЛАНДИК, ЙЎЛИНИ ТОПДИК

Бор гапни очиқ-ойдин айтган яхши. Рўй берган иқтисодий танглик кишилар руҳини анча тушириб юборди. Бундай вазият шубҳасиз маданий муассасалар ишини ҳам мушкуллаштирди. Ана шу ташвишларсиз ҳам равнақ топиши қийин бўлиб турган бу тармоқда қўшимча тўсиқлар пайдо бўлди. Моддий базанинг ночорлиги ҳар қачонгидан кўра аниқроқ сезила бошланди. Клублар, маданият уйларини, саройларни жиҳозлаш, дасталар учун асбоблар сотиб олиш борасидаги муҳтожлик кучайди.

Лекин шуни алоҳида таъкидламоқчиманки, худди шундай машаққатли пайтларда ҳам аҳолининг маънавий озуқага бўлган эҳтиёжи заррача пасайгани йўқ. Буни мунтазам ўтказаётган тадбирларимизда иштирок этаётганлар сонидан ҳам билса бўлади. Қолаверса биз ўз фаолиятимизни жонлантириш учун илгаригига қараганда дурустроқ изланадиган бўлиб қолдик. Бу борадаги самарали қадамларимиздан бири мавжуд клублар ишини марказлаштиришдан иборат бўлди. Бунга, албатта, осонликча эришилгани йўқ. Таклифимизга қарши турганлар ҳам бўлди. Аммо ҳаёт марказлаштириш тўғри йўл эканлигини кўрсатди. Ўзингиз эътибор қилинг. Айтайлик, бир клуб яхшигина музика асбобларига эга. Бошқасида асбоб етарли эмас, лекин миллий кийимлар керагича бор. Яна бир бошқа клубнинг транспорти бор. Чунки уни оталиққа олган колхоз маъмурияти маданий соҳани севади ва унга доимо эътибор беради. Энди ҳар ким ўзича иш олиб борадиган бўлса шу аҳволда ҳеч нарсанинг уддасидан чиқмайди. Бир ёқадан бош чиқарса, бири-бирига кўмаклашиб йўқдан бор қилади. Келишилган дастур асосида аҳолига жадвал билан хизмат қилаверади. Биз районимизда клублар фаолиятини шу йўсинда ташкил эта олдик.

Иккинчи ютуғимиз, аҳоли розилигини олган ҳолда клубларда пулли тўгараклар очганлигимизда ўз ифодасини топди. Маблағ йўқ деб ўтирсак ўтираверар эдик. Лекин бундан ҳеч кимга наф бўлмас эди. Ҳозир клубларда машинкада ёзиш, наққошлик, бичиш-тикиш, оилалар учун ҳамширалар тайёрлаш, тўқиш ва шунга ўхшаш бошқа пулли тўгараклар ишлаб турипти. Улардан тушган маблағ тўгарак раҳбарларини маош билан таъминлашдан ташқари бадиий ҳаваскорликни кенгайтиришга ҳам имкон бермоқда. Ҳозирги пайтда райондаги 36 клубнинг ҳар бирида анча бой дастурда концерт кўрсата оладиган дасталар бор. Уларнинг аксарияти дала меҳнаткашлари эканлигидан ўзимиз ҳам қувонамиз.

Аҳоли маданий ҳаёти ҳақида гап борар экан, бунда кутубхоналарнинг тутган ўрни муҳимлигини ҳеч ким инкор этмайди. Бизда 53 та кутубхона мавжуд. Тўғри, уларнинг анчагинаси мослаштирилган биноларга жойлашган. Кўпларида биттадан кутубхоначи хизмат кўрсатади. Лекин «бино ночор», «ойлик кам» деб «йиғлайвериш» билан иш силжимайди.

Ҳозир районимиз маданият бўлимида 21 хил пуллик хизмат турлари ишлаб турибди. Пуллик тўгаракларнинг ўзи 31 тани ташкил этади. Машғулотларда 800 дан ортиқ киши қатнашмоқда, ҳунар ўрганмоқда. Ўтган йили 138 минг сўм ишлаб топилди. Мана шу ҳисобдан бюджетдан ташқари 60 дан ошиқ маданият ходими махсус маблағ ҳисобидан маош олиб ишламоқда.

Биз III-Бутуниттифоқ халқ ижодиёти фестивали доирасида ҳам фаол қатнашдик. Районимизда ўтказилган фестивал кўрик конкурсларидан кейин вилоят миқёсида ўтказилган фольклор жамоаларининг кўрик танловида, қўғирчоқ театрлар кўригида, катта ашула, мақом дасталари, ашула ва рақс жамоалари, бадиий агитколлективлар, бадиий сўз усталари кўрик танловларида қатнашиб нуфузли ўринларни эгалладик. Шулардан тўртта тури бўйича жумҳурият кўрикларида қатнашиб у ерда ҳам ғолиблар қаторидан ўрин олиб қайтдик.

Мен бу мисолларни ўзимизни мақташ учун айтаётганим йўқ. Асло бундай деб ўйламанг. Лекин ҳозирги қийин шароитда биз қўллаган тадбирлар қайсидир клуб ёки маданият саройи учун фойдадан ҳоли бўлмас деган ниятда тажрибаларимни ўртоқлашдим, холос.

Ҳабибулло ҲАМИДУЛЛАЕВ,
Калинин район маданият бўлими мудири.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ҚАЧОНГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ?»

РЎЗНОМАМИЗНИНГ шу йил 11 апрель сонида шу сарлавҳа остида берилган мақолада Тошкент бош қурилиш бошқармасига қарашли Қўйлиқ номаъдан қурилиш материаллари заводида табиатни муҳофаза қилиш тартиб-қоидалари қўпол равишда бузилаётганлиги, кўп ҳолларда қум-шағал қазиб олишнинг амалга белгиланган чуқурлигига риоя қилинмаётганлиги, бу ёмон оқибатларга олиб келиши муқаррарлиги кўрсатилиб, унинг айбдорлари танқид қилинган эди.

Мақола юзасидан Тошкент бош қурилиш бошқармаси бошлиғининг ўринбосари А. Аъзамов имзоси билан олинган жавоб хатида танқидий материалда кўрсатилган камчиликлар тўғрилиги, ҳақиқатан ҳам бу соҳада амалга оширилаётган ишлар эса етарли эмаслиги тан олинади.

«Тошкент бош қурилиш бошқармаси, унинг Қўйлиқ заводи,— дейилади хатда,— Ўзбекистон ССР Вазирлар кенгашининг қарорига мувофиқ Чирчиқ дарёси ўзанидан қум-шағал аралашмасини қазиб чиқаришнинг илмий асосланган нормасини белгилаш юзасидан тадқиқотлар олиб боришга САНИИИРИни жалб қилдилар. Чирчиқ—Қўйлиқ конининг қум-шағал қазиб олинган қисмини қайтадан тиклаш режаси ишлаб чиқилган ва 1987 йилда вилоятнинг мутасадди ташкилотига берилган эди. Бироқ уни тасдиқлаш чўзилиб кетди, натижада уни амалга ошириш ҳам судралмоқда...»

Тошкент ҲАҚИҚАТИ

БУ ИШНИ КЕЧИКТИРМАНГ

КАРТОШКА ВА БОШҚА САБЗАВОТ ЭКИНЛАРИ КУШАНДАСИ КОЛОРАДО ҚЎНҒИЗИГА ҚАРШИ КУРАШ ҚАНДАЙ КЕТАЯПТИ?

БУНДАН беш-олти йил илгари айрим масъулиятсиз мутахассисларнинг айби билан четдан келтирилган картошка уруғига илашиб колорадо қўнғизи келиб қолган ва бу зараркунанда ҳашарот йил сайин кўпайиб борди.

Ҳеч кимга сир эмаски, бу ҳашарот ҳар йили ҳосилга катта зиён етказмоқда. У биринчи навбатда картошка, шунингдек, помидор, бақлажон, болгар қалампири сингари экинларнинг баргини кемиради. Шундан сўнг бу экинлар ўсишдан қолиб аста-секин қурий бошлайди. Деҳқонларимиз бу ҳашаротнинг кўриниши, ҳаёт тарзи қандай эканлигини яхши билиб қолганлар. Бу ҳақда батафсил гапириб ўтиш ортиқча.

Бироқ, илгарилари ҳам айтилган айрим маслаҳат ва тавсияларни такрорлашни фойдадан ҳоли эмас, деб ўйлаймиз.

Бу йилги шароитга бу қўнғизнинг қишловни «тугаллаб» тупроқдан ер юзасига чиқиши 12 апрелда қайд этилди. Бу асосан картошка экинларида кўзга ташланди. Тупроқдаги иссиқлик ҳарорати 14-15 даражага етганда бу қўнғизлар ёппасига ер юзига чиқа бошлади. Озиқланиб олгач, тухум қўйишни бошладилар. Шуни эслатиб ўтмоқчимизки, битта урғочи қўнғиз баргнинг пастки томонига 400-800 тухум қўяди. Бу тухумлар ғуж-ғуж бўлиб туради. Бир ҳафтадан сўнг улардан қуртчалар пайдо бўлиб ўрмалай бошлайди ва барг билан озиқланади. Қўнғиз ва айниқса унинг қуртлари жуда очкўз бўлади. Агар вақтида чора кўрилмаса, картошка ва бошқа экинлар ҳосилидан бутунлай ажралиб қолиши ҳеч гап эмас. Бунга қарши икки хил усулда: қўл ёки механик усулда курашилади. Аввало экин майдонларини диққат билан кўздан кечириб, ҳашаротнинг ўчоғини аниқлаш муҳимдир. Қўлда терилганида шўр сувли банка ичига солинса тезда нобуд бўлади. Баргдаги ёпишиб қолган тухумларни эса қўлда эзиб юбориш зарур.

Биринчи кимёвий ишлов бериш 15 апрелдан 25 апрелгача ўтказилган бўлса, мақсадга мувофиқдир. Иккинчи ишлов 5 майгача тугалланган бўлиши керак. Тоғли районларда эса бу ишни эрта-индин ниҳоясига етказиш шарт.

Колорадо қўнғизи ва унинг тухумларига қарши курашиш учун қандай кимёвий дорилардан фойдаланишни ва уларнинг меъёрини мутахассислар яхши билишади. Энг муҳими бу ишда техника хавфсизлиги қоидаларига қатъий амал қилиш зарур.

Томорқа ерларида табиийки кимёвий усулдан фойдаланиш мушкул. Чунки картошка экини билан ёнма-ён бошқа кўкатлар ҳам ўстирилган бўлади ва заҳарли дорилар бу экинларга салбий таъсир кўрсатади. Шунинг учун бундай ерларда кимёвий дориларнинг зарари кам бўладиган айрим турларидан фойдаланишни маслаҳат берамиз. Яхшиси, томорқа ерларида колорадо қўнғизи аниқланганда қўл билан териб йўқотган маъқул. Бу ишни ҳар куни ёки бўлмаса ҳар уч кунда бир марта, албатта, такрорлаш керак.

Е. МИНИНА,
Вилоят ўсимликлар карантини бўйича давлат инспекциясининг етакчи агрономи.

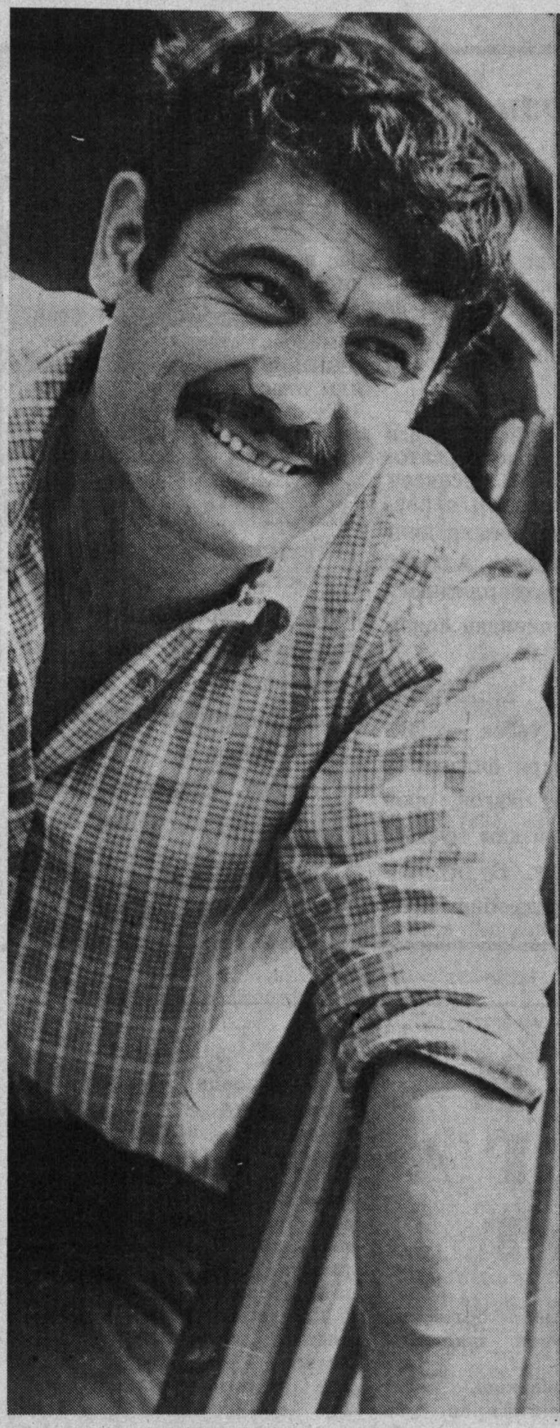

● КАЛИНИН ноҳиясидаги Навоий номли жамоа хўжалигининг Ф. Абдуллаев етакчилик қилаётган бригада далаларида чорва қишлови учун ем-хашак жамғариш ишлари қизғин бошланиб кетганига анча бўлди. СУРАТЛАРДА: илғор механизатор Р. Аҳмедов (чапда); ўрим-йиғим пайти; комсомол етакчиси А. Исматов ва механизатор Ҳ. Қорабоевлар ҳосилни кўздан кечирмоқдалар.

Суратчи В. ТЎРАЕВ.

ШАХСИЙ ФИКР

ТАРТИБ ЗАРУР

МАНА, анчадан буён гапирилиб, баҳслашиб келинаётган бозор иқтисодига ҳам ўтдик. Гарчанд иқтисодиётнинг бозор муносабатлари ҳақида олдиндан тушунтиришлар олиб борилганлигига қарамасдан дастлабки кунларда одамлар саросимага тушиб қолишди. Чунки аҳоли турли миш-мишлардан юрак олдириб қўйганди.

Аммо очиғини айтганда одамларнинг ташвишланганларича бор. Нарх-наво биз ўйлагандан анча-мунча юқорилаб кетди. Бунга истаганча мисол келтириш мумкин. Илгарилари 9—10 сўм турадиган кўйлаклар 40—45 сўмга борди. Озиқ-овқатларнинг нархи ҳам 1,5—2 ҳисса ортди ва ҳоказо.

Бундай шароитда иш пухта ташкил этилмаса, таъминотда тартиб ўрнатилмаса мураккабликлар келиб чиқиши табиий. Хўш, жойларда иш ана шундай олиб борилаяптими? Яқинда Тошкент шаҳридаги дўконларни айланиб чиқдим. Ҳақиқатан ҳам шаҳарда бу борада иш анча изга тушиб қолди. Аммо қишлоқ районларида унчалик эмас. Бунинг устига қишлоқларга гўшт, сариёғ ва тухум каби озиқ-овқат маҳсулотларининг ажратилмаётганлиги катта муаммолар келтириб чиқармоқда.

— Нимасини айтай. Ҳали дўконлардаги таъминотдан кўнглимиз тўлмаяпти, —деди Тошкент районидаги С. Раҳимов номли жамоа хўжалигида яшовчи қаҳрамон она Шарифа Тожибоева. — Оилада ўн етти жонмиз. Ҳаммамиз бир қозондан овқат еймиз. Оила аъзоларининг асосий қисмини ёш болалар ташкил қилади. Уларга эса ҳамма нарсани меъёрида бериш керак. Афсуски таъминотда бу озиқ-овқат маҳсулотларининг барчаси бисёр эмас. Қуруқ ёғ, гуруч ёки макарон, ун билан қозон қайнатиб бўлмайди-ку. Қисқаси, қишлоқ аҳолисининг таъминоти ҳақида жиддийроқ ўйлаб кўриш керак.

Ҳа, онахон ҳақ гапни айтди. Назаримизда бошқа истеъмол молларини ажратишда қишлоқ билан шаҳар ўртасидаги тафовутга чидаса бўлар, лекин озиқ-овқат масаласида бундай қилиш инсофдан эмасдек туюлмоқда. Шундай экан, жойларда маҳалла комитетлари ва бу ишга мутасадди бўлган назоратчилар савдо ходимлари ишини қатъий текшириб боришлари ва ҳар бир оиланинг ўзига тегишли маҳсулотларни олишини таъминлашлари сув билан ҳаводек зарурдир.

Т. ЖЎРАЕВ,
Тошкент райони, С. Раҳимов номли жамоа хўжалиги.

● *Китоблар оламида* ●

САРҒАЙГАН САТРЛАР НИГОҲИ

УЛУҒ Ватан уруши йилларида чоп этилган фронт рўзномалари совет жангчиларини ғалабага чорлашда муҳим тарғибот минбарига айланган эди. Лекин ўша рўзномаларни ҳозир фақат ҳарбий ҳужжатхоналарда учратиш мумкин. Бугун уларни топиб ўқиш анча қийин ва кўп вақт талаб этади. Шунинг учун ҳам таниқли қаламкаш, уруш ва меҳнат фахрийси Мажид Самадовнинг **«Жангномага айланган сатрлар»** (Тошкент, «Ўзбекистон» нашриёти) китоби ўша ҳақиқатни билишга қизиққанлар учун жуда қўл келади.

Китоб халқнинг озод қилувчи жангчиларга мактуби билан бошланади. Сўнгра меҳнат жамоаларининг фронтга йўллаган хатлари ҳамда унга жавобан 76-ўқчи дивизия ўзбек жангчиларининг ўзбек халқига мактуби келтирилади:

«Ёдда тут! Гитлер — фақат еврей халқининг, айниқса, славян халқларининггина эмас, балки Шарқдаги барча халқларнинг ҳам ашаддий душманидир», — дейилса, ўзбек жангчи ўғлонлар ўз мактубларида: «Сиз бизга гитлерчиларни аёвсиз қиришни, жангда довюрак ва ботир бўлишни ўзбек халқининг шонли анъаналарига содиқ ва муносиб бўлишни топширдингиз. Биз сизни ишонтирамизки, ғалаба байрамида сиз биз билан қизариб қолмайсиз... Халқ бахшилари немис-фашист босқинчилари устидан қозониладиган ғалабамиз ҳақида дутор чалиб, достон ўқийдиган кун узоқ эмас», — деб жавоб беришади.

Бу ҳолат, биринчидан, фронт ва фронт орқасининг мустаҳкам алоқасини кўрсатса, иккинчидан, меҳнат фронтидагилар ва жасур жангчиларимизнинг ғалабага ишонтирувчи руҳдаги овозлари янграгандек бўлади. Бу мактубларни ҳаяжонсиз ва эҳтиросcиз ўқиш анча мушкул. Ният пок бўлса, унинг амалга ошиши аниқ эканлигини ҳаёт кўрсатади. Ўша бир-бирига интилувчи икки буюк куч ўз йўлидаги тўсиқлару хас-чўпларни эзиб янчиб бир-бирига талпинади. Ғалаба қуёши самога кўтарилиб аслида бир вужуд бўлган қалбнинг икки бўлаги яна қовушди, бир-бирига қувват бағишлади. Аниқроғи, тинчлик қўрғонидан кўчган баъзи ғиштларни янгилади, тинчликни мустаҳкамлашга киришди.

Академик-шоиримиз Ғ. Ғулом сўзлари билан айтганда:

Кеча ғазаб билан
юмилган лаблар
Бугун қўлга олди
меҳнат тешасин,
Кеча автоматни
кўтарган билак,
Бугун қўлга олди
меҳнат тешасин.

Шунингдек китобда жангчиларимиз ҳақида фронт рўзномаларида босилган хабарлар келтирилади. Жумладан ҳозир Тошкентнинг Дўмбиробод кўчасида истиқомат қилаётган III даражали Шуҳрат ордени нишондори Усмон Абдуллаевнинг «Мен йигит бўлиб қолдим» (9-ўқчи дивизиянинг «За Родину» рўзномаси, 1943 йил 1 май сони) мақоласида: «Уруш бошланиб қолди. Менга китобни автомат ва қиличга, мактабни окопга алмаштиришга тўғри келди», дейилган. Кўринадики, вазият ўзгариши билан инсон боласининг қуроли ҳам, бошпанаси ҳам, маскани ҳам ўзгараркан.

Шунингдек ўз Андижон шаҳрига ғалаба қучиб қайтган Қизил Байроқ, Қизил Юлдуз, III даражали Шуҳрат орденлари нишондори, милиция майори унвонида пенсияга чиқиб, кексалик гаштини сураётган Ҳамиджон Аҳмедов ҳақидаги рўзнома хабарлари ҳамда китоб муаллифи томонидан битилган лавҳалар ҳам ўқувчи диққатини тортади. Айниқса 33-ўқчи дивизия сиёсий бўлимининг бошлиғи, полковник Аралов томонидан Ҳ. Аҳмедовнинг отаси А. Ҳайдаров номига йўлланган мактуб ҳаяжон билан ўқилади. Бошқача қилиб айтганда ота қалбидаги туғённи ўқувчи ҳам юракдан туйгандай бўлади. Ахир ўз фарзандининг орден билан тақдирланганлигини унинг командири хабар қилиб отани муборак этади-ю, қувонмасинми?! Ваҳоланки шу қувончли хабарга қадар отанинг ички оламида нималар кечмаган дейсиз?

Китобда Мерган Муҳаммедов ҳақидаги Б. Фурманов, Н. Лосев ва Лошкинларнинг алоҳида-алоҳида очерклари ҳам берилганки, уларда китобхон жанг майдони ва окоплардаги воқеаларни ўша йиллар нафаси билан ҳис этгандай бўлади. Карим Юсупов ҳақида битилган лавҳа, очерк ва кундаликлар билан танишсангиз, гўё ҳали ҳовури ўчмаган воқеаларни кузатгандай бўласиз. Китоб муаллифи томонидан битилган маълумотлар эса Карим Юсупов ҳақидаги очеркни тўлатади, китобхонни у билан яқинлаштиради. Шунингдек Елена ҳақидаги лавҳалар билан танишган ўқувчи Елена Стемпковская сийнасидаги оғриқларни ўзида ҳис этгандай бўлади, қиз иродаси ва матонатига қойил қолади. Китобдан ўрин олган Қурбон Назаров, Абдужалил Ниёзов, Мели Равшанов, Жўра Султонов, Мажид Умаров, Турсунали Ҳамроев каби жангчилар ҳақидаги хабар ва маълумотлар ҳам қимматлидир.

Мажид Самадов ушбу китобининг биринчи қисмидан жанг майдонларида ўзбекистонлик жангчилар кўрсатган жасоратлар ҳақида фронт рўзномаларида босилган мақола ва лавҳалар ўрин олган бўлса, иккинчи қисмида муаллифнинг ўша қаҳрамонларни излаб топиш борасида тўплаган маълумотлари берилган. Аниқроғи, Мажид ака 40 га яқин жангчининг жасоратига ўқувчини ошно қилади.

Шу ўринда муаллиф меҳнатини бир тасаввур қилиб кўрайлик. М. Самадов ўзи қайд этгандек, «СССР Мудофаа министрлиги Марказий архивида ишлаб, 1 — Украина фронти 18—армия, 5—, 9—, 33—, 51— гвардиячи ўқчи дивизиялар, 33—, 76—, 84—, 112—, 159—, 194—, 207—, 213—, 224—, 226— ўқчи дивизиялар, 5— гвардиячи артиллерия дивизиялари, 3—Калинин партизанлар бригадаси рўзномалари ва бошқа ҳужжатларни ўрганиб» чиққан.

Муаллиф жангчиларнинг Совет Армияси сафига қайси ҳарбий қисмдан чақирилгани, хизмат жойи, орден ва медаллар билан мукофотланишда кўрсатган жасоратлари, ҳаёт бўлишса, қаерда яшаётганликлари, ҳалок бўлганларнинг қаерда дафн қилинганликлари ҳақида қимматли маълумотлар беради. Сўнгра эса ноҳия ва вилоят рўзномалари орқали собиқ жангчиларни, агар ҳаёт бўлмасалар, қариндош-уруғларини излайди, суҳбатлашади, топади. Инсоф билан айтганда, Мажид Самадовнинг бу меҳнатини тарихчи олим меҳнатига қиёс қилса арзигулик. Топилган материалларга тартиб бериш ва жой-жойига қўйиш эса у кишининг тажрибали журналист эканлигидан далолат бериб турибди. Демак, тарихчи олим ва журналист меҳнатининг омухта тарзда бирлашуви ушбу китобни юзага келтирган.

Китобнинг яна бир қиммати шундаки, у Улуғ Ватан уруши жангчилари ҳақида ёзилажак бадиий асарларга манба ролини ҳам ўтайди. Мажид Самадов таништираётган бу қаҳрамонларнинг исм-шарифи бизга номаълум эди. Демак, ўзбек жангномаси саҳифаларини янги номлар билан тўлдириш имкони ҳам туғилди. Бу ўз навбатида ўзбек ўғлонларининг ғалабага қўшган ҳиссалари хусусида тўлароқ маълумот олишимизга кўмак беради. Қолаверса, ўзбек кичик ҳарбий насрининг бойишини ҳам таъминлайди.

Китобхон дастлаб рўзнома саҳифаларидан кўчирилган мақолаларни ўқийди-да, кейин иккинчи қисмдан ўша исм-шарифни ахтаради. Бу ҳол ўқувчига озгина қийинчилик туғдиради. Рўзнома материалидан сўнг бир йўла жангчи ҳақидаги маълумот ҳам берилганда китобхон учун иш енгилроқ кўчарди. Бундан қатъий назар китобнинг қиммати катта. Чунки муаллиф йиллар оша сарғайиб, ҳарфлари хира тортиб қолган фронт рўзномаларидан саралаб, ўзбек ўғлонларининг жангдаги бир лаҳзалик жасоратларидан намуна олади, ҳақиқатни кўпчиликка, айниқса, бугунги ёшларга маълум қилади.

Норқул БЕКМИРЗАЕВ,
Тошкент Давлат дорилфунуни доценти, филология фанлари номзоди.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

• МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР •

МАЪЛУМОТЛАР ТАСДИҚЛАНМАДИ

● «ВАШИНГТОН ПОСТ» рўзномасининг шарҳловчилари Р. Эванс ва Р. Новак ўзларининг яқинда босиб чиқарган мақолаларида Куба ҳудудида СС-20 тоифасидаги совет ракеталари бор, деб хабар берган эдилар. Шарҳчиларнинг ёзишича, улар ўз маълумотларида «разведка манбаларига» таянишган: апрель ойида Америка жосус-йўлдошлари парвоз пайтида Куба ҳудудида СС-20 ракеталари борлигини кузатганлар. Бироқ ўтган душанба куни Оқ уй ҳамда давлат департаменти вакиллари бу хабарлар ҳақиқатга тўғри келмайди, деб чоп этилган маълумотларни рад этдилар.

Биз бу хабарни тасдиқлайдиган манбаларга эга эмасмиз,— деди Оқ уйнинг расмий вакили Марлин Фицуотер журналистлар ҳузурида сўзга чиқиб.— Мен ҳозиргина разведка маҳкамаларига қўнғироқ қилдим. Улар «йўқ» деб жавоб бердилар.

Ўз навбатида давлат департаменти вакили Маргарет Татуайлер хоним ҳам журналистлар саволларига жавоб бериб, Кубада СС-20 ракеталари бор деган ҳеч қанақа маълумотга эга эмасмиз, деди.

ҚОНЛИ САЙЛОВЛАР

● ҲИНДИСТОНДА парламент сайловларининг дастлабки даврасн бўлиб ўтди. Марказий сайлов комиссияси раиси Т. Н. Сешан гапларига қараганда, сайлов жараёни жуда катта тўс-тўполонлар вазиятида ўтган. Натижада Ҳиндистоннинг турли минтақаларида 50 дан ошиқ киши ҳалок бўлди, ўнлаб одамлар жароҳатланди.

Маълумки, Ҳиндистондаги парламент сайловлари 20, 23 ва 26 майда ўтказилиши кўзда тутилган эди. Сайловларнинг биринчи куни овоз бериш учун рўйхатга олинган 197 миллион кишининг атиги ярми сайлов участкаларига келдилар. Мамлакат бўйича ташкил этилган 533 та сайлов округидаги якунлар кейинроқ маълум бўлади.

Сўнгги соатда Ҳиндистондан мудҳиш хабар келди. Ҳиндистоннинг собиқ Бош вазири Ражив Ганди куни кеча бомба портлаши натижасида ҳалок бўлди. Бу ҳақда ПТИ ахборот агентлиги хабар берди. Р. Ганди ўзи тушган машинадан митингда тўпланган сайловчилар ҳузурида нутқ сўзлаш учун тушаётган пайтида бомба портлаб кетди. Р. Ганди ўша ернинг ўзида дунёдан кўз юмди.

ЭФИОПИЯ ПРЕЗИДЕНТИ ЙЎҚОЛДИ

● ЖАҲОН оммавий ахборот воситалари ўзларининг сўнгги сонларида Рейтер, Франс пресс ахборот агентликлари тарқатган хабарни босиб чиқардилар. Бу хабар Эфиопия президенти Менгисту Хайле Марнамга тааллуқлидир.

Кейинги ойларда Эфиопия ҳудудидаги сиёсий ва ижтимоий вазият қалтислиги жиҳатидан ўзининг чўққисига чиқди. Ҳозирги мавжуд тузумга қарши қуролли кураш олиб бораётган исёнчилар сўнгги кунларда мамлакатнинг анчагина қисмини ўз тасарруфига киритдилар. Натижада исёнкорлар қўшинлари Эфиопия пойтахти — Аддис-Абебага бевосита яқинлашиб келдилар. Ана шундай бир вазиятда мамлакат президенти М. Х. Мариам йўқолиб қолди. Раҳбариятга ҳозирча вице-президент генерал-лейтенант Тесфайе Гебре Киндан бошчилик қилмоқда.

Аддис-Абебадаги хорижий мамлакатларнинг дипломатлари Менгисту Хайле Марнам истеъфога чиқиб, Зимбабвега қочиб кетган бўлиши мумкин, деб тахмин қилмоқдалар. Бир неча ой муқаддам у ерга унинг оиласи жўнаб кетган эди. Бошқа манбаларга қараганда, президент самолёти Кения пойтахтига бориб қўнган. Шундай қилиб, яқинда эллик ёшга тўлган М. Х. Марнамнинг қисмати номаълум бўлиб турибди.

ҲИБСГА ОЛИНДИЛАР

● ЎТГАН сешанба куни тунда ГФЖ полицияси собиқ Германия Демократик Жумҳурияти Вазирлар Кенгашининг раиси Вилли Штофни ҳамда ГДЖ собиқ Миллий мудофаа вазири Хайнц Кесслерни ҳибсга олди. Улар ГДЖнинг собиқ раҳбари Эрих Хонеккер билан биргаликда ҳар иккала Германия ўртасида ўрнатилган девордан ошиб ўтаётган одамларни отиб ўлдиришда айбланмоқдалар. Берлинда чиқадиган «БЦ» рўзномасининг хабарига қараганда, Кеслер Шперенбергдаги совет ҳарбий аэродромига қочиб ўтиб, ҳибсдан сақланиб қолмоқчи бўлган. Бироқ, у бунинг уддасидан чиқа олмаган.

ҲУКУМАТДАГИ ЎЗГАРИШЛАР

● МИСР Араб Жумҳурияти президенти Ҳусни Муборак ҳукумат таркибида катта ўзгаришларни амалга оширди. Генерал-майор Муҳаммад Хусайн Тантауи мудофаа ва ҳарбий-саноат вазири этиб тайинланди. Генерал-лейтенант Солиҳ Муҳаммад Аттия Ғалабий бош штаб раҳбари бўлди. Шунингдек, Миср Ташқи ишлар вазири ҳам ўзгарди. Амир Мусо Ташқи ишлар вазири лавозимини эгаллади. Мисрнинг собиқ ташқи ишлар давлат вазири Бутрос Ғалий бош вазирнинг халқаро алоқалар бўйича ўринбосари этиб тайинланди.

РЕЖАДАН ОШАДИ

ТОШКЕНТ районидаги Ильич жамоа хўжалиги деҳқонлари жорий йилда 350 гектар ерга эртаги сабзавот экинлари экишди. Айни кунларда 40 гектар ердаги карам, 80 гектардаги картошка, 90 гектар жойдаги помидор, 10 гектар майдондаги лавлаги, 26 гектардаги пиёз ва 54 гектар ердаги бошқа сабзавот экинларига сифатли ишлов берилмоқда.

Сабзавоткорлар бу йил давлатга режадагидан анча кўп, 8366 ўрнига 8566 тонна маҳсулот топширишга бел боғлаганлар. Хўжалик деҳқонлари яқин кунларда шаҳарликларга 1200 тонна картошка етказиб бериш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Бу ишда, айниқса, Т. Раҳмонбердиев, Н. Толипов бошчилигидаги бригада деҳқонлари барчага ўрнак бўлмоқдалар.

Т. САФАРОВ.

• *Босилмаган хатлар изидан* •

АВТОБУС ҚАТНОВИ ЯХШИЛАНАДИ

ПИСКЕНТ ноҳияси Қўштепа қишлоғида истиқомат қилувчи С. Усмонова муҳарриратимизга Қўштепа қишлоғи орқали автобус қатновини йўлга қўйиш ҳақида таклиф билдириб, хат йўллаганди.

Мазкур хат ўрганиб чиқиш учун «Тошвилоятйўловчитранс» идорасига юборилган эди. «Тошвилоятйўловчитранс» концерни раиси С. Раҳматуллаев имзоси билан қуйидаги мазмунда жавоб олинди:

«С. Усмонованинг «Тошкент ҳақиқати» рўзномасида чоп этилмаган хати, яъни «Бўка—Олмалиқ» йўналишидаги автобусларни Қўштепа қишлоғи орқали юрмаслиги ҳақидаги шикояти «Тошвилоятйўловчитранс» концерни ва Бўка автокорхона маъмурияти билан биргаликда кўриб чиқилди.

Тошкент вилояти, Пискент ноҳиясидаги Свердлов номли колхоз Қўштепа қишлоғи меҳнаткашларининг шикоятидаги далиллар тўғри деб топилди.

Юқорида келтирилган маршрут йўналишида аввалига иккита автокорхона — Олмалиқ ва Бўка автокорхона автобуслари хизмат қилган. Лекин йўловчилар оқими кам бўлганлиги сабабли Олмалиқ автокорхонасига қарашли автобуслар юрмай қўйган. Шу йилнинг январь ойидан бошлаб йўналишда хизмат қилиш бутунлай Бўка автокорхонаси зиммасига юклатилган эди.

Ҳақиқатан ҳам, январь-февраль ойларида автобусларнинг техник носозлиги туфайли, уларнинг йўналишдан чиқиб кетиш ҳоллари кўп бўлган.

Ҳозирги кунда шу маршрут бўйича ишлаш учун алоҳида автобус бириктирилган ва ҳайдовчилар, Пискент автоколоннасидаги навбатчи механиклар билан йиғилиш ўтказилиб, уларга автобусларни режада кўрсатилган ҳамма рейсларни бажаришини назорат қилиб туриш топширилди.

Бўка автокорхонасининг Пискент автоколонна бошлиғи А. Х. Рашидов шу йўналишда йўл қўйилган нуқсонлар учун огоҳлантирилди ва унга автобусларнинг ишини яхшилаш ҳақидаги кўрсатма берилди».

ҲАЛ ҚИЛИНДИ

БЎСТОНЛИҚ ноҳиясидаги Чимбой қишлоғида истиқомат қилувчи байналмилалчи жангчи Ўткир Ражабов муҳарриратимизга шикоят хати йўллаб, унда ўзининг саломатлиги яхши эмаслиги, тегишли тиббий муолажага муҳтожлиги, лекин ноҳиядаги мутасадди ташкилотлар унинг шикоятларига эътибор бермаётганликларини баён қилганди.

Ў. Ражабовнинг хати текшириш учун Бўстонлиқ ноҳия партия қўмитасига юборилган эди. Унга ноҳия партия қўмитаси котиби К. Каримбердиев имзоси билан жавоб олинди. Жавобда жумладан, шундай дейилади:

«Бўстонлиқ ноҳия партия қўмитаси «Тошкент ҳақиқати» рўзномасига Ў. Ражабов томонидан ёзилган хат ноҳия марказий шифохона маъмурияти, ноҳия ҳарбий комиссариати билан биргаликда ўрганиб чиқилганлигини билдиради.

Ҳақиқатан ҳам байналмилалчи жангчи Ўткир Ражабов марказий шифохонага мурожаат қилган. У илгари сариқ касаллиги билан ҳам оғриган бўлиб, айни пайтда юқумли касалликлар шифокорининг назоратида туради. У ноҳия марказий касалхонаси ва вилоят шифохонасининг бош шифокори ёрдамида Тошкент давлат тиббиёт олий билимгоҳи қошида Улуғ Ватан уруши қатнашчилари ва ногиронлари учун ташкил этилган госпиталда март—апрель ойларида даволаниб қайтган. Айни пайтда унга ВТЭК томонидан II гуруҳ байналмилал жангчи ногирони эканлигини тасдиқловчи ҳужжат берилди.

Хатда кўрсатилган госпиталда даволаниш масаласи эса ижобий ҳал этилиб, Ў. Ражабов Чирчиқ шаҳридаги ҳарбий госпиталга йўлланма олди».

● *Ёш санъаткор овози* ●

«СЕН МЕНИ ИШОНТИР...»

АГАР томошабин ва тингловчилардан «Ҳозирги кунда ўзбек эстрада санъатининг кўзга кўринган намояндаси ким?» деб сўрасангиз, кўпчилик ёш иқтидорли хонанда Юлдуз Усмонованинг номини тилга олиши муқаррар. Маълумки, у 1988 йилда Бутуниттифоқ ёш эстрада хонандалари танлови — «Юрмала—88»да муваффақиятли қатнашгач, санъат шинавандаларини янада кўпроқ ўзига жалб эта бошлади.

Ҳақиқатан ҳам, Юлдузнинг қўшиқлари кишига чексиз қувонч ва хуш кайфият бағишлайди. Айниқса, хонанданинг шоир Барот Исроил шеъри билан ижро этиладиган «Настарин», М. Мирсаидова сўзи билан «Севгим дастурхон эмас» ҳамда Ҳ. Аҳмедова шеъри билан айтиладиган «Сен мени ишонтир...» каби дилрабо қўшиқларини мухлислар хиргойи қилиб юришганини ҳар қадамда учратамиз.

Ҳозир Юлдуз Усмонова — Мухтор Ашрафий номидаги Тошкент Давлат консерваториясининг Шарқ мусиқаси факультетида таълим олаяпти. Иқтидорли хонанданинг тинмай изланишида Алишер Икромов раҳбарлигидаги чолғу дастаси яқиндан ёрдам бериб келмоқда.

Санъаткор репертуаридан замонавий ўзбек эстрада санъати асарлари билан бир қаторда тожик, афғон, эрон халқ қўшиқлари ҳам мустаҳкам ўрин олган. Бу қўшиқларни у алоҳида бир эҳтирос ва жозиба билан куйлайди.

Тошкентдаги М. Т. Тошмуҳамедов номидаги грампластинкалар заводи Юлдузнинг илк пластинкасини чиқарди. «Сен мени ишонтир...» номли бу диск истеъдодли хонанданинг ўз мухлисларига тақдим этган қўшиқлари гулдастасидир.

Ўйлаймизки, ҳозирги ўзбек эстрада санъати ривожига ўз ҳиссасини қўшаётган Юлдуз Усмонованинг мазкур пластинкаси ҳар бир ўзбек хонадонига кириб бориб, севимли хонанданинг ноёб ижросидан баҳраманд бўлишига ёрдам беради.

Шаҳло ОБИДОВА.

МЕБЕЛСОЗЛАР ҲУЗУРИДА

ЧИНОЗ районидаги Олмазор мебель фабрикасига Муқимий номли ўзбек давлат мусиқали драма ва комедия театрининг бир гуруҳ артистлари ташриф буюриб, ўз санъатларини ишчиларга намойиш этдилар.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Суръат Пўлатов Э. Воҳидовнинг «Ўзбегим» шеърини маҳорат билан ифодали ўқиб берди. Яккахон солистлардан Д. Сафоева Нурхон ариясини, Р. Эргашев эса «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам» достонидан қўшиқ ижро этдилар. Файзулла Аҳмедов ва Маҳбуба Умаровалар ичакузди аскиялари, Алишер Отабоев ва Равшанбек Солиҳовлар интермедиялари, Мирзажон Азизов лирик қўшиқлари билан барчани хушнуд этдилар.

Ш. НАЗАРОВА.

ҚАТРА

ОНА АЛЛАСИ

БЕШИКДАГИ гўдак нимадандир чўчиб, йиғлай бошлади. Она бешикни тебратиб, майин овоз билан алла куйлади:

Алла қўзим, алла-ё, алла,
Кўрар кўзим, алла-ё, алла,
Тезроқ катта бўлгин-о,
алла,
Ўқиб мулла бўлгин-о,
алла...

Қўшиққа бир дам маҳлиё бўлиб, туриб қолдим. Хаёлимни шу фикр банд этди: **«Ушбу қўшиқ замирида гўдакнинг келажаги улғаймоқда. У Она алласи билан тебранади, эмаклайди, одимлайди. АЛЛА! Қачон яратилган экан-а?! Бу кўҳна қўшиқ оҳанги билан не-не одамлар улғайди, яшади... Одамзод дунёдан ўтаверади, аммо, ОНА ва АЛЛА абадийдир!».**

Н. ҚЎШОҚБОЕВА.

МУХТОР АВЕЗОВ УЙИДА НАВОИЙХОНЛИК

Ўзбек шеъриятининг буюк даҳоси Алишер Навоийнинг 550 йиллиги бутун иттифоқ миқёсида кенг нишонланмоқда. Яқинда Олмаотадаги Мухтор Авезов уй-музейида ана шу шонли санага бағишланган навоийхонлик кечаси ўтказилди. Серзавқ, қизиқарли ўтган бу кеча Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг Адабиёт ва санъат олий илмгоҳи жамоаси томонидан уюштирилди. Унда ўзбек навоийшунос олимларидан А. Қаюмов ва А. Ҳайитметовлар ҳам қатнашдилар.

●

«УСТОЗ» ЎРГАТАДИ

Мактаб таълимотида ўқитишнинг турли янги услублари йўлга қўйилаётган бир пайтда ўқувчи ёшларда билим олишга бўлган қизиқиш янада ортмоқда.

Яқинда Тошкентдаги Ҳамза районида «Устоз» бирлашмаси ташкил этилди. Бу ерда малакали ўқитувчилар томонидан турли хил машғулотлар олиб борилади. Юқори синф ўқувчилари бу машғулотлар орқали ўзлари севган фанларини янада пухтароқ ўзлаштириб борадилар.

Иқтидорли ўқувчиларга маънавий ёрдам кўрсатиш учун руҳият фани бўйича қизиқарли ўқув дастурлари тайёрланди. Машғулотлар мобайнида ёшлар иқтисодиёт, руҳият ва компьютер саводхонлигини эгаллайдилар. Шунингдек, улар нотиқлик санъати сирлари билан ҳам танишадилар.

С. ОДИЛОВА.

●

«ОШИҚ-МАЪШУҚЛАР» ТОШКЕНТДА

Машҳур совет композитори И. Дунаевский ўзининг жозибали опера асарлари билан мусиқа шинавандаларига яхши таниш. Санъаткорнинг шўхчан мусиқий куйлар асосида ёзилган «Ошиқ-маъшуқлар» асари Иттифоқимиздаги қатор саҳналарда намойиш қилинганди.

Эндиликда тошкентликлар ҳам ана шу қувноқ опера билан яқиндан танишиш имконига эга бўладилар. Тошкент Давлат опера ва балет театри жамоаси яқинда мазкур асарни саҳналаштиришга киришди. Спектаклдаги ролларни театрнинг етакчи актёрлари ижро этадилар.

А. АКБАРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР УЮШМАСИ ТОШКЕНТ ТАШКИЛОТИДА

ИЖОДИЙ ТАНЛОВГА МАРҲАМАТ

Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси Тошкент ташкилоти йиллик ижодий танлов эълон қилди. У рўзномалар, ойномалар, радио, телевидение ва бошқа оммавий ахборот воситалари ходимларининг ижодий изланишларини рағбатлантириш, матбуот жанрларини давр руҳи асосида ривожлантириш, жамиятимизда содир бўлаётган ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий жараёнларни тўлақонли ёритиш мақсадларини кўзлаб, йилнинг энг яхши журналистик асарларини тақдирлашдан иборатдир.

Долзарб мавзуда юксак истеъдод билан ёзилган очерклар муаллифи Ҳабиб Нўъмон номли мукофотга сазовор бўлади. Йилнинг энг яхши фельетончиси Комил Алиев номли мукофотни олади. Долзарб мавзуларда ёзилган, ижтимоий-иқтисодий ва маданий ҳаётимизда муайян из қолдирган публицистик мақолалар муаллифига Тўлқин Рустамов номли мукофот берилади. Конкурсда фаол иштирок этган журналистлар Фахрий ёрлиқлар, дипломлар билан тақдирланади.

Маънавий покланиш, ижтимоий-сиёсий янгиланиш ва байналмилал қадриятлар уйғунлиги, халқимизнинг инқилобий анъаналари, Ватан ва юрт туйғусини, меҳнатсеварлик, тадбиркорлик ва омилкорлик фазилатларини ёритувчи журналистик асарлар танловда кўриб чиқиш учун қабул қилинади. Фельетонларда қайта қуришга тўсқинлик қилаётган ижтимоий иллатлар, порахўрлик, уюшган жиноятчилик, бошқа суиистеъмолликлар, лоқайдлик, фирибгарлик фош этилган, улар маҳорат билан ёзилган бўлиши керак.

Дастлабки танловни журналистлар бошланғич ташкилотлари ўтказадилар. Асарлар тақриз қилдирилиб, танлов комиссиясига берилади.

Мукофотлар ҳар йили Наврўз байрамлари кунларида тантанали равишда топширилади.

Ж. МУРОДОВ.

ЯНА БИР ЧОЙХОНА

Ўзбек маҳалласини чойхонасиз тасаввур этиш қийин. У шунчаки кўнгилочар маскан эмас, балки маданият ўчоғи ҳамдир. Бу гапнинг қанчалар тўғри ёки нотўғрилигини давримиз бир неча бор исботлаган. Инқилобгача бўлган пайтларда ҳам, хатсаводликни оширишда ҳам, қолаверса, Улуғ Ватан уруши йилларида, ундан кейин то шу кунгача унинг қадри ошса-ошдики, пасайгани йўқ. Халқ ўзининг қувончи, дардини омма билан баҳам кўради. Бу ишда эса чойхонанинг ўрни бекиёс.

Куни кеча пойтахтнинг Акмал Икромов районидаги Файзулла Хўжаев номли маҳаллада яна бир чойхона очилди.

— Маҳалламизда чойхона бор эди, — дейди Абулқосим ака Тўйчиев.— Бироқ у анча нарида бўлиб, бизнинг Ёрмуҳамедов номли кўчада истиқомат қиладиган қариялар, меҳнат ва уруш фахрийларининг чойхонага чиқиб, бир пиёла чой устида суҳбат қуришлари анча мушкул бўлиб қолган эди. Қолаверса, кексалик ўз ҳукмини ўтказган. Шу боисдан ҳам ҳовлимиз ёнидаги ташландиқ ерни супуриб-сидирдик. Дарахтларга ишлов бердик. Қарабсизки, ҳавас қилгудек дам оладиган - соя-салқин жой бўлди. Бу ишда маҳалла фаоллари, район ижроқўми катта ёрдам берди.

Абулқосим ака Тўйчиевни аскиячи сифатида кўпчилик танийди. Пойтахтдаги Пушкин номли маданият ва истироҳат боғида у кишининг ташкилотчилигида чойхона бўлганлигини ҳам биламиз. Боғнинг бугунги кунда қай аҳволдалиги ҳам маълум. Абулқосим аканинг айтишича, улар саккиз йил давомида юз элликка яқин турли тадбирлар, аския кечалари ўтказишган. Бугунга келиб эса кўнгилочар тадбирларнинг тўхтаб қолиш хавфи туғилди. Ахир чойхона бўлмаса бундай элга манзур бўлаётган тадбирларни ўтказиш анча мушкул. Шундай қилиб, янги маскан очилди. Бунда Абулқосим ака яна ташаббус кўрсатди.

Чойхонада фақат аския, кулги кечалари, тўй-томошалар эмас, балки маҳалла аҳлига эски ўзбек ёзувини ўргатиш бўйича ҳам машғулотлар олиб борилади. Бунда маҳалла қарияларининг фаоллиги иш беради. Қолаверса, режалаштириб қўйилган ўндан ошиқ турли тадбирлар рўйхати мавжуд. Чойхона очилишида СССР халқ артисти Тамарахоним, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Турғун Алиматов, жумҳурият халқ ҳофизи Бобохон Сўфихоновнинг набира ва эваралари, Ўзбекистон халқ артисти Лизахоним ва бошқалар иштирок этдилар.

Тамарахоним йиғилганларга мулла Тўйчи ҳофиз Тошмуҳамедов, Юнус Ражабий, Уста Олим Комиловлар ҳақида, ўша давр чойхоналарида ўтказилган тадбирлар хусусида гапириб берди. Сўнгра аския авжига чиқди. Ҳофизлар ижросида ғазаллар тингланди.

А. МАМАДАМИНОВ.

СУРАТЛАРДА: Абулқосим ака Тўйчиев ташаббуси билан очилган чойхонада.

Муаллиф суратлари.

ЭЪЛОНЛАР БУРЧАГИ

В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
29, 30 МАЙ СОАТ 19.00 ДА

«САМАРҚАНД ЮЛДУЗЛАРИ ШУЪЛАСИ»

Сафия САФТАРОВА
ИЖРОСИДА

Ўзбек, тожик, эрон, афғон, озарбайжон қўшиқлари.

«НАВБАҲОР» вокал-чолғу ансамбли ҳамда ажойиб рақс ва сўз усталари сизга ҳузур-ҳаловат бахш этадилар.

Кўпчилик бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

Чипталар сарой кассаларида соат 10.00 дан бошлаб сотилмоқда.

Қўшимча маълумотлар олиш учун телефон: 45-92-13.

С. И. КАДИШЕВ НОМЛИ 33-АВИАЦИЯ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

— учиш аппаратларини йиғувчи чилангар;
— механика йиғув ишлари чилангари;
— кенг тармоқли станокчи;
— рақамли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори;
— токарь;
— фрезерчи;
— электр пайвандчи;
— тикувчи-мотористка.

ЎҚИШ МУДДАТИ:

СОВЕТ АРМИЯСИ САФИДАН ҚАЙТГАНЛАР УЧУН —6 ой (бошқа шаҳарликлар учун ётоқхона бор).

11-СИНФНИ БИТИРГАНЛАР УЧУН — 10 ой.

Ойига 115 сўм стипендия ҳамда ишлаб чиқариш практикасидан тушган иш ҳақининг 50 фоизи тўланади.

ЎҚИШ ГУРУҲЛАР ТЎЛИШИГА ҚАРАБ БОШЛАНАДИ.

9-синфни битириб, 1—2 йиллик гуруҳларга қабул қилинганлар, битиргандан сўнг касб олганликлари ҳақида ҳужжат оладилар.

ХОҲЛОВЧИЛАР БИЛИМ ЮРТИ ҚОШИДАГИ КЕЧКИ МАКТАБДА ҲАМ ЎҚИШЛАРИ МУМКИН.

3 йиллик гуруҳларга қабул қилинганлар тўлиқ ўрта маълумот ва касб олганликлари ҳақида диплом оладилар.

Ёшларга узлуксиз техникавий маълумот бериш мақсадида билим юрти Тошкент машинасозлик институти-экспериментал ўқув илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси таркибига кирган. Умумий ўқиш муддати 7 йил бўлиб, биринчи поғонасида ўқиш 2 йил давомида билим юртида ўтади.

Кирувчилар математика (оғзаки), она тилидан (ёзма) имтиҳон топширадилар.

Битиргандан сўнг тўлиқ ўрта маълумот ва касб олганликлари ҳақида ҳужжат оладилар.

Ўқишни муваффақиятли тугатганлар Тошкент машинасозлик институти ёки авиация техникумида ўқишни давом эттирадилар.

9-синфни битириб, билим юртининг барча туридаги гуруҳларига қабул қилинган ҳамма ўқувчилар бепул кийим-бош ва иссиқ овқат билан таъминланадилар.

ЎҚИШ МУДДАТИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА КИРАДИ.

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

ЎҚУВЧИЛАР ЎҚИШ ДАВРИДА ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИДА ИШЧИ ХИЗМАТЧИЛАР УЧУН ЖОРИЙ ЭТИЛГАН ИМТИЁЗЛАРДАН ҲАМ ФОЙДАЛАНАДИЛАР.

Ўқишни тугатгандан сўнг шу корхонада иш билан таъминланадилар.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: директор номига ариза 9-синфни тамомлаганлиги ҳақида ҳужжат ёки ўрта маълумот ҳақидаги аттестат, туғилганлик ҳақида гувоҳнома (паспорт), яшаш жойидан справка, ота-онасининг ишхонасидан справка, 6 донадан 3х4, 4х5 фотосурат.

Билим юрти манзилгоҳи: 700207, Тошкент шаҳри, Ҳамза райони, генерал Петров кўчаси, 331-уй (30, 119, 151, 192, 110, 42, 44-автобуслар; 6, 29-трамвайларнинг «С. И. Кадишев номли билим юрти» бекати). Телефонлар: 96-58-20, 96-39-72, 96-47-70.

42-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
9—11-СИНФНИ ТАМОМЛАГАН ВА СОВЕТ АРМИЯСИ САФЛАРИДАН ЗАҲИРАГА БЎШАТИЛГАН ЙИГИТЛАРНИ ҚУЙИДАГИ МУТАХАССИСЛИКЛАР БЎЙИЧА

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Рақамли дастур воситасида бошқариладиган дастгоҳларнинг операторлари, электр газ пайвандчилар, кенг йўналишдаги дастгоҳ ишчиси, электр-таъмирловчи, механик-йиғув ишлари чилангари, кенг қамровли чилангар-созловчи.

9-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар 1—3 йил муддатли ўқув курсларига қабул қилиниб, бепул овқат, кийим-бош, ойига 40—50 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар.

2—3 йиллик ўқишни тугаллаганларга ўрта маълумот ҳақидаги аттестат билан мутахассислиги ҳақида диплом берилади.

11-синф маълумотига эга бўлганлар ва Совет Армияси сафларидан захирага бўшатилган йигитлар учун ўқиш муддати — 6 ой. Ҳар ойда 100—110 сўмдан стипендия берилади.

Ўқувчиларга ишлаб чиқариш практикаси давридаги меҳнат ҳақининг 50 фоизи тўланади.

«Аъло» баҳоларга битирганлар олий ўқув юртларига имтиёзли равишда қабул қилинадилар.

ЎҚИШ МУДДАТИ УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА КИРАДИ.

Билим юрти ҳузурида бадиий ҳаваскорлик тўгараклари ва спорт шўъбалари ишлаб турибди.

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома, маълумоти ҳақида гувоҳнома, турар жойидан маълумотнома, 086/У намунадаги тиббий маълумотнома.

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Киров ноҳияси, Ж. Обидова кўчаси, 70-уй «24, 44, 51, 60, 67, 72, 91-автобуслар; 2, 16, 22, 25, 28, 29-трамвайларнинг «Ғалаба боғи» ва «ВДНХ» бекати. Телефонлар: 34-37-12, 34-37-14, 34-57-13.

● *Ҳар тўғрида* ●

НУЖГА ЎҚ УЗМАНГ

● МАЙКЛ Субботнюкнинг Катта Айиқ ороли (Канаданинг Шимоли-Ғарбий ҳудудлари) яқинида фермаси бор. Кунлардан бир кун тунда у анча кучли ғувиллаш товушидан уйғониб кетди. Уйдан чиққан Майкл шундоқ ферма устида нур таратиб турган ромба шаклидаги жисмни кўриб қолди. Унинг ёнларида бурчаксимон қизил ва сариқ чироқлар порлаб турар эди.

Бу жисм худди ферма устида осилиб тургандай эди. Фермер югурганича милтиқни олиб чиқди-да, хотини ва ходимининг илтижоларига қарамай, ёғду ёйиб турган жисмга қарата икки марта ўқ узди. Шу заҳоти қарс-курс эшитилди, фермер эса ерга чалқанча йиқилиб тушди-ю, ҳушидан кетди. Ёғду таратиб турган ромба эса секин учиб, кўздан ғойиб бўлди. Бир неча дақиқадан сўнг фермер ҳушига келди, ҳеч қандай оғриқни сезмади, бироқ ниҳоятда бўшашиб кетган эди. Шуниси ажабланарлики, бир чеккада турган хотини ва ходими ҳеч шикастланмади. Қурол эса изсиз йўқолган эди, деб хабар беради Канадада чиқадиган «Канадиан трибюн» рўзномаси.

СОАТЛАБ СУВ ТАГИДА

● БАЛИҚЧИ Хоркс Пакинонинг (Лусон оролидаги Апарри шаҳридан) бекиёс фазилати бор. У ҳеч қандай махсус мосламаларсиз сув тагида бир соатдан ошиқроқ вақт тура олади.

Унинг қўйган рекорди —60 метр сув тагида бир соату 15 дақиқага тенгдир. Бу жараённинг ҳаммаси видеоплёнкага махсус камера ёрдамида қайд қилинди. Бўйи 165 сантиметр бўлган Пакино жуда катта ҳажмдаги кўкрак қафасига эга. Бу унга ўпкасида анча кўп ҳаво массасини ғамлаб олиш имконини беради.

Хорксининг нияти сув остида туришни 2 соатга етказишдир. Ҳозир у сабр-тоқат билан машқ қилиб, ҳар сафар сувда туришни 30—40 сонияга оширяпти. «Ҳиндистон таймс» рўзномаси шу ҳақда хабар беради.

(«ТРУД»дан).

ЭНГ ИЧАҒОН ХАЛҚ

● МУТАХАССИСЛАРНИНГ ҳисобларига кўра, ҳозирги кунда алкоголли ичимликларни энг кўп тановвул қиладиган халқ французлар экан. Улар ҳар йили жон бошига 13,7 литрдан соф спирт ичишади.

Немислар, испанлар ва швейцарлар нисбатан камроқ истеъмол қилишади. Уларда киши бошига бир йилда ичилган спирт 12,2 литрни ташкил этади. Британияликлар анча кам ичишар экан. Ҳар йили ичилган спирт миқдори жон бошига тақсимланганда бор-йўғи 7,1 литрга тўғри келди.

Французлар жигар қуриши касалликлари билан оғришда ҳам олдинда боришаяпти. Бу мамлакатда ҳар 100 минг аҳолининг 20 нафари шундай бетобликка мубтало бўлса, Англияда у 5,4 кишини ташкил этади.

ИККИ МЕТРЛИ БОДРИНГ

● ҲИНДИСТОНДА етиштириладиган бу бодринг турининг узунлиги икки метргача боради. Уни Ватанида лагенария — яна вьетнам томоша қовоғи ҳам деб аташади. Шуниси қизиқки, бу ўсимлик гуллари фақат кечқурун очилади. Ундан икра, гарнирлар, шўрвалар, оладьи тайёрланади. Бу маҳсулот парҳез таом сифатида, айниқса, ошқозон-ичак касалликлари учун, семиришнинг олдини олиши билан фойдалидир.

(«Рабочая трибуна»дан).

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

Тошкент ҳақиқати («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353, масъул котиб ўринбосарлари — 325750, бўлимлар: мафкура, ёшлар ҳаёти ва ахборот — 325778, 325645, 337010, Қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий Кенгашлар ҳаёти — 325733, ижтимоий масалалар — 325556; маданият — 325767, адабиёт ва санъат — 325553; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354, жамоатчи кенгаш қабул хонаси — 33-40-48, 325354, эълонлар бўлими —325727.

Индекс: 64672. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Буюртма—5335. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.30.